

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI
VAZIRLIGI
RESPUBLIKA TA’LIM MARKAZI**

**UMUMIY O‘RTA TA’LIMNING
O‘QUV DASTURI**

**CHET TILI FANLARI
(ingliz, nemis,
fransuz)**

**Umumiy o‘rta ta’limning
10–11-sinflari uchun**

MUNDARIJA

1.	CHET TILLARI TA'LIMINI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI	4
2.	CHET TILLARI TA'LIMINI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI	5
3	CHET TILI O'QUV FANINING MAQSAD VA VAZIFALARI	11
4	CHET TILI FANLARI ORQALI O'QUVCHILARDA TAYANCH KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA TAVSIYALAR.....	12
5	CHET TILLARINI O'QITISHDA BOSHQA FANLAR BILAN INTEGRATSIYALASH.....	13
6	TA'LIM MAZMUNI.....	15
7	CHET TILLAR BO'YICHA BITIRUVCHILAR EGALLAGAN BILIM, KO'NIKMA VA MALAKA DARAJALARIGA QO'YILADIGAN TALABLAR.....	15
8	CHET TILI BO'YICHA A1 DARAJA BITIRUVCHILARI TAYYORGARLIGI DARAJASIGA QO'YILADIGAN TALABLAR.....	17
9	CHET TILI BO'YICHA A2 DARAJA BITIRUVCHILARI TAYYORGARLIGI DARAJASIGA QO'YILADIGAN TALABLAR.....	19
10	CHET TILI BO'YICHA B1 DARAJA BITIRUVCHILARI TAYYORGARLIGI DARAJASIGA QO'YILADIGAN TALABLAR.....	21
11	CHET TILLARNI O'QITISH MAQSADI.....	24
12	CHET (INGLIZ, NEMIS VA FRANSUZ) TILLAR BO'YICHA O'QUVCHILARGA SINFLAR KESIMIDA QO'YILADIGAN TALABLAR	28
13	CHET TILLARINI O'QITISH MAZMUNI.....	55
14	INGLIZ TILI GRAMMATIK MINIMUMI.....	56
15	INGLIZ TILI FANIDAN TALAFFUZ MINIMUMI.....	62
16	UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA INGLIZ TILI FANIDAN HAR BIR SINFDAN O'RGANILADIGAN MAVZULAR TAQSIMOTI.....	63
17	NEMIS TILI GRAMMATIK MINIMUMI.....	81
18	NEMIS TILI FANIDAN TALAFFUZ MINIMUMI.....	85
19	UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA NEMIS TILI FANIDAN HAR BIR SINFDAN O'RGANILADIGAN MAVZULAR TAQSIMOTI.....	87
20	FRANSUZ TILI GRAMMATIK MINIMUMI.....	101
21	FRANSUZ TILI FANIDAN TALAFFUZ MINIMUMI.....	109
22	UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA FRANSUZ TILI FANIDAN HAR BIR SINFDAN O'RGANILADIGAN MAVZULAR TAQSIMOTI.....	112

KIRISH

Zamonaviy bozor iqtisodiyoti va axborot texnologiyalari taraqqiyoti sharoitida chet tillarni o'rganishga ehtiyoj kuchaydi. Bugungi kunda dunyo tillarini biladigan va boshqa madaniyatlarni yaxshi tushuna oladigan fuqarolikni shakllantirish millat muvaffaqiyati uchun juda muhim sanaladi. Jahon mamlakatlarining global darajada taraqqiyoti iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va madaniy xabardorlik bilan uzviy bog'liq. Lingvistik va madaniy tushunchalarga ega bo'lish va dunyo tillarini o'rganish bilan bog'liq tushunchalar XXI asrda global hamjamiyat va savdo-iqtisodiy sohada faoliyat yuritadigan insonlar uchun juda muhim ahamiyat kasb etadi. Xalqlarni bir-biridan ajratib turuvchi geografik chegaralar endilikda katta to'siq emas, balki davlatlar o'zaro bog'liqligi kuchayib, turli millat va madaniyatlardan maqsadli ravishda foydalana oladigan hamda bir nechta tillarni o'zlashtirgan fuqarolar uchun ta'lim va karera imkoniyatlarini kengaytirib bormoqda.

Shularni hisobga olgan holda, uzluksiz ta'lim tizimida chet tillarini o'qitishga alohida e'tibor qaratilib kelinmoqda. Jumladan, 2012-yil 10-dekabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga ko'ra, chet tilni barcha umumiy o'rta ta'lim maktablarining 1-sinfidan boshlab ommaviy tarzda o'rganish joriy etildi. Bundan tashqari Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 21-avgustdagi 701-sonli "Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida xorijiy tillarni o'qitishni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-sentabrdagi PF 5538-sonli "Xalq ta'limini boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmonida ham har bir o'quvchining bugungi ko'p madaniyatli dunyoda raqobatlasha oladigan fuqaro sifatida tarbiyalashda chet tillarini bilish ko'nikmasi muhim ekanligi alohida ta'kidlangan. Shu nuqtayi nazardan, umumiy o'rta ta'limda chet tillarni o'qitishni samarali yo'lga qo'yish bugunning dolzarb vazifasi sanaladi.

Chet tilda nutqiy faoliyat yuritish o'quvchi shaxsini shakllantirishga yo'naltiriladi, ya'ni o'rganilayotgan til sohibi yaratgan madaniy merosni o'zlashtirishga erishiladi. Tinglab tushunish, gapirish, o'qish, yozuv jarayonida o'quvchi oldin egallagan ijtimoiy, madaniy, lisoniy, emotsional tajribasini boyitadi. Muloqotdoshlarning bir-birini tushunishlari chet tilini bilishning asosiy mezonini hisoblanadi.

Ta'lim tizimidagi boshqa fanlardan chet tilning farqi bir paytning o'zida, uning ham ta'lim maqsadi, ham ta'lim vositasi ekanligida namoyon bo'ladi. Chet tilida nutqiy malakalar (tinglab tushunish, gapirish, o'qish, yozish)ni egallash ta'limdan ko'zlanadigan maqsad bo'lishi bilan birga, o'rganilayotgan til yangi va foydali axborot olish, yetkazish vositasi maqomini ham oladi. O'quvchi faqat muloqotdosh bo'lib emas, balki axborot sohibi sifatida ham

o'rganilayotgan tildan foydalanadi. Tilni o'rganish chog'ida o'quvchi lingvistik bilimlar to'plash bilan emas, balki nutqiy va madaniy malakalarini oshirish bilan

maslg'ul bo'ladi. Kommunikativ faoliyat ko'rsatish, shaxsga yo'naltirilgan, kompetensiyani egallashga mo'ljallangan integrativ yondashuv asosida chet tili o'rgatiladi. Chet tilini o'qitish kommunikativ yondashuv asosida va o'quvchiga markazlashgan holda amalga oshiriladi. Bunda madaniyatlararo taqqoslash orqali o'zlikni tanish, tanqidiy va tahliliy fikrlash, o'zida turli hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirish o'rgatiladi.

CHET TILLARI TA'LIMINI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI

1. UMUMIY QOIDALAR

Ushbu konsepsiya O'zbekiston Respublikasida umumta'lim fanlari dasturlarini amalga oshiradigan muassasalarda (keyinchalik – ta'lim muassasalari) chet (ingliz, nemis, fransuz) tillarini o'qitishning asosiy masalalari, tayanch tamoyillari, maqsad, vazifalari hamda ustuvor yo'nalishlarini rivojlantirishning asosiy tendensiyalarini belgilaydi, shuningdek, sohaga oid kompleks chora-tadbirlarni ishlab chiqish uchun asos bo'ladi. Chet tillari fanini o'qitishni rivojlantirish konsepsiyasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi PF-5712-sonli farmoni asosida qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi", O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvarda Oliy Majlisga murojaatnomasida belgilangan vazifalar ijrosi yuzasidan ishlab chiqilgan.

Ushbu konsepsiya xalq ta'limi tizimida chet tillari o'qitishni rivojlantirishning asosiy tendensiyalarini belgilab beradi.

Bunda:

zamonaviy innovatsion iqtisodiyot talablariga muvofiqlikni ta'minlash maqsadida umumta'lim davlat ta'lim standartlari tizimini muntazam ravishda takomillashtirish;

bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lmagan fanlar asosida tuzilgan o'quv dasturidan bosqichma-bosqich voz kechish va o'quv fanlari sonini optimallashtirish;

ta'lim sohasi rivojlangan xorijiy mamlakatlarning ta'lim me'yorlarini belgilash tajribasidan milliy xususiyatlarni va mamlakatda amalga oshirilayotgan islohotlarni hisobga olgan holda takomillashtirish;

tanqidiy fikrlash, axborotni mustaqil izlash va tahlil qilish kompetensiyalari va malakalarining rivojlanishiga alohida urg'u berishni hisobga olgan holda, zamonaviy innovatsion iqtisodiyot talablariga javob beradigan chet tillari umumta'lim dasturlari va yangi davlat ta'lim standartlarini joriy etish;

chet tillari fanini davlat ta'lim standarti talablarining ta'lim sifati va kadrlar tayyorlashga qo'yiladigan xalqaro talablariga muvofiqligini ta'minlash;

chet tillari fani bo'yicha umumiy o'rta ta'lim muassasalari bitiruvchilariga qo'yiladigan malaka talablarini amaliyotga tatbiq etish;

chet tillari fani mazmunini sifat jihatidan yangilash, shuningdek, o'qitish metodikasini takomillashtirish, ta'lim-tarbiya jarayonini individuallashtirish tamoyillarini bosqichma-bosqich tatbiq etish;

chet tillari fanini umumta'lim fanlari bilan o'zaro integratsiyasi va o'quvchilarning chet tilini real hayotda ishlata olish (real life communication)ga yo'naltirish ishlarini tashkil etish;

chet tillari fanining mazmunini, mustaqil hayotda qo'llash imkoniyati bo'lgan chet tili fani savodxonligini, XXI asr ko'nikmalarini, ya'ni tanqidiy va kreativ fikrlash, sotsiolingvistik va pragmatik kompetensiyalarini shakllantirish;

xalq ta'limi tizimida chet tillarini o'qitishda inklyuziv ta'lim dasturlarini yetarli darajada rivojlantirish;

imkoniyati cheklangan bolalarga chet tillarini o'qitishda inklyuziv ta'lim tizimini takomillashtirish;

2. CHET (INGLIZ, NEMIS, FRANSUZ) TILLARI PREDMETINING TA'LIM TIZIMIDA TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI

O'zbek xalqi ilm-fan taraqqiyotiga tamal toshini qo'ygan va fors-tojik, arab tillarida ijod qilgan olim-u ulamolar avlodlari sifatida qadim-qadimdan nafaqat o'z ona tili, balki dunyo tillarini o'rganishga katta qiziqish bildirib keladi. Bugungi kunda ham chet tillari predmeti davlat ta'lim tizimida insonning shaxs sifatida shakllanishi, kamol topishi va dunyoviy bilimni oshirishda muhim o'rin egallaydi. Shuning uchun davlat tomonidan chet tillarini o'qitish tizimi uzluksiz takomillashtirib kelinmoqda. Buning natijasida O'zbekiston yoshlarini dunyoning nufuzli universitetlari talabalari, xalqaro olimpiadalar g'oliblari hamda ko'plab sohalarning yetakchilari sifatida ko'ra olyapmiz. Kelajakda ham bu sa'y-harakatlarni davom ettirish asnosida yoshlarimizni O'zbekiston Respublikasining umumjahon sivilizatsiyasidagi o'rnini ko'tarish va yanada rivojlantirishga hissa qo'sha oladigan kadrlarga aylantirishga erishish davlat ta'lim standartining asosiy maqsadlaridan biri bo'lishi lozim.

3. KONSEPSIYANING MAQSAD VA VAZIFALARI

Chet tillari ta'limini rivojlantirish konsepsiyasining asosiy maqsadlari:

O'zbekiston Respublikasida ta'limning barcha bosqichlarida chet tili o'qitilishining uzviyligini ta'minlash hamda kelajak avlodni ko'p madaniyatli dunyoda kundalik, ilmiy va kasbga oid sohalarda faoliyat olib borishi uchun chet tilida kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish;

ta'lim va tarbiya jarayonini uyg'unlashtirib, o'quvchilarda boshqa millat va elatlarning madaniyati, urf odatlari va an'analariga hurmat tuyg'usini shakllantirish;

ularda real hayotdagi voqea-hodisalarga munosabat bildirish, kreativ va tanqidiy fikrlash qobiliyatining rivojlantirilishidan iborat.

Chet tillari ta'limini rivojlantirish konsepsiyasining maqsadini amalga oshirish vazifalari

XXI asrning tez, o'zgaruvchan va doimiy yangilanib boradigan axborot va texnika manbaini inobatga olgan holda chet tillarini o'qitish tizimi

moslashuvchanligini, yangilanib borishini ta'minlash hamda fan va texnikaning so'nggi yutuqlarini o'zida aks ettirishi;

ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalar va zamonaviy usullarni joriy etish orqali innovatsion infratuzilmani shakllantirish;

ta'limning barcha bosqichlarida chet tillari o'qitilishining uzviyligini va yondosh fanlararo bog'liqlikni ta'minlash;

fan mavzularining mazmunan yaxlitligini, mantiqiy ketma-ketlik va izchilligini, o'quvchi yoshi va psixofiziologik xususiyatlariga mos holda faktlar, tushunchalar va qoidalarining tushunarli bayon qilinishi;

chet tillari fanining mazmuni va o'ziga xos xususiyatlarini, malaka talablari va shakllantiriladigan kompetensiyalardan kelib chiqqan holda baholash tizimini ishlab chiqish hamda baholashning barcha bosqichlarida o'quvchining Davlat ta'lim standarti asosida olgan bilim, ko'nikma va malakasiga mos talab belgilash;

o'quvchilarda real hayotdagi voqea-hodisalarga munosabat bildirish hamda kreativ va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish orqali ularning o'z fikrlarini chet tillarida erkin bayon eta olishlarini, o'rganilayotgan tilda taqdim etilgan ma'lumotni anglay olish ko'nikmalarini shakllantiruvchi pedagogik texnologiyalardan foydalanish;

kelajagimiz bo'lgan yosh avlodni dunyoning rivojlangan mamlakat fuqarolari bilan raqobatlasha oladigan komil inson sifatida tarbiyalash tizimining bir bo'lagiga aylantirish.

4. KONSEPSIYANI AMALGA OSHIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI

UMUMIY MASALALAR

Quyidagilar Konsepsiyani amalga oshirish mexanizmi hisoblanadi.

Huquqiy asoslari - shaxs tarbiyasiga oid milliy normativ-huquqiy bazani mamlakatda amalga oshirilayotgan islohotlarga muvofiq shakllantirish;

Amalga oshirish tizimi - vazirlik va idoralar, muassasalar, davlat hamda nodavlat korxona va tashkilotlari, fuqarolik jamiyati institutlari, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi fuqarolari;

Tashkiliy-boshqaruv asoslari:

konsepsiyani amalga oshirishning kompleks chora-tadbirlar rejasini ishlab chiqish;

ilg'or pedagogik tajribalarni aniqlash, o'rganish va ularni ommalashtirish, rag'batlantirishni tashkil etish;

konsepsiya samaradorligini monitoring qilish;

mutaxassis kadrlar bilan ta'minlash;

"Filologiya" yo'nalishida dars beradigan pedagoglarni tayyorlash; ("Ingliz tili", "Nemis tili", "Fransuz tili" mutaxassisligiga) qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini modernizatsiya qilish;

Ilmiy-metodik asoslari:

shaxsning ijtimoiylashuvi va til o'rganishga bo'lgan qiziqishlariga oid ilmiy tadqiqot ishlarini amalga oshirish;

davlat ta'lim standartlari talablari asosida o'quvchilar tomonidan bilim, ko'nikma va malakalar to'liq o'zlashtirilishiga erishish;

chet tili fani o'quv-metodik majmualarini, shu jumladan, ta'lim standartlari, o'quv rejalari va dasturlarini takomillashtirish;

chet tili fani darsliklarini yaratishda innovatsion texnologiyalarni joriy etish.

Til ta'limini yangilash asoslari:

Ushbu konsepsiyada chet tili ta'limida lingvistikaga oid nazariy bilimlarning amaliy tabiatli nutqiy hamda pragmatik kompetensiyalar ustida ishlashga yo'naltirilishi va unga bo'ysundirilishi yetakchi tamoyil sifatida belgilanadi.

Chet tili ta'limida xorijiy tajribalarga ijodiy va tanqidiy fikrlashga hamda XXI asr ko'nikmalariga tayaniladi va mamlakatimizda vujudga kelgan ilg'or tajribalar o'rganilib, umumlashtirilgan holda amaliyotga tatbiq etiladi.

Zamonaviy raqamli texnologiyalar va ta'lim texnologiyalarining mustahkam integratsiyasi ta'minlanadi, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy ta'lim dasturlari tashkil etiladi.

Metodik tadqiqotlar natijalariga ko'ra, ta'lim oluvchilarning mustaqil ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish ustuvorlik kasb etgan majburiy hamda variativ komponentlar uyg'unligini nazarda tutuvchi o'quv dasturlari asosida darsliklarning yangi avlodi yaratiladi.

O'quv materiallarini nazariy hamda amaliy o'zlashtirishda yordam beradigan metodik ta'minot: yordamchi o'quv vositalari (lug'atlar, qomuslar, matnlar to'plami, multimedia, mobil ilovalar va h.) yaratiladi.

Amaliyotdagi mavjud muammolar metodik tadqiqotlar hamda ilmiy izlanishlar natijalariga tayanilgan holda hal etiladi.

Chet tili o'quv predmeti bo'yicha yakuniy davlat attestatsiyasi uchun baholovchi nazorat materiallarini takomillashtirish davom ettiriladi.

O'zlashtiriladigan bilim va malakalar:

O'quv materiallari vositasida o'zlashtiriladigan bilim va malakalar quyidagilardan iborat:

chet tilining milliy tabiati, ijtimoiy hodisa ekanligi, uning qurilishi, vazifalari va taraqqiyoti to'g'risidagi zarur bilimlarni egallash;

nutqiy faoliyat turlarini (tinglash, o'qish, gapirish, yozish) integratsiya qilgan holda yaxlit o'zlashtirish, muloqotning barcha sohalarida nutq malakalaridan to'g'ri foydalanishni bilish;

og'zaki va yozma nutq savodxonligiga erishish;

chet tilidagi ijtimoiy hayotning turli qirralarini aks ettiradigan, shuningdek, ta'lim oluvchilarning yosh, gender va etnomadaniy xususiyatlarini inobatga olib yaratilgan matnlarni tushunish va munosabat bildira olish;

axborot-kommunikativ vosita va resurslari (chop etiladigan va elektron lugʻatlar, tarjimon dasturlari, imloviy nazorat dasturi, qidirish tizimlari va b.)dan foydalanish malakasini egallash;

yakuniy davlat attestatsiyasida bitiruvchining nafaqat yozma, ayni paytda, ogʻzaki nutqini ham baholanishiga tayyorlik darajasiga erishish.

Chet tillari fani oʻqituvchilarini tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish

Chet tili oʻqituvchilari ish faoliyati sifat va samaradorligini oshirishda quyidagilar muhim sanaladi:

chet tili oʻqituvchilarini tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirishning yangi shakl va mazmundagi muqobil tizimini yaratish;

pedagog xodimlarni tayyorlash hamda qayta tayyorlash va malakasini oshirishda nazariy bilimlar berish bilan birga asosiy eʼtiborni nutqiy kompetensiyalarni oʻzlashtirish, kreativ va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish hamda ularni oʻqitish boʻyicha kasbiy tayyorgarlik darajasiga qaratish;

chet tillari sohasidagi ilgʻor tajriba, pedagogik texnologiya, tashabbuslarni qoʻllab-quvvatlash, targʻib qilish, bunda alohida oʻrnak koʻrsatayotgan pedagoglarni moddiy va maʼnaviy ragʻbatlantirish;

oʻqituvchilarning bilim va malakasini tizimli oshirib borish maqsadida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda masofadan oʻqish, malaka oshirish va oʻqitishning samarador mexanizmlarini ishlab chiqish hamda tizimli ravishda takomillashtirib borish;

chet tili fani oʻqituvchilari uchun kasbiy tayyorgarlikni oshirishga yordam beradigan oʻquv, metodik adabiyotlar hamda didaktik materiallarni davomli tarzda tayyorlab borish va yetkazib berish.

davlat taʼlim standartlarida koʻzda tutilgan kompetensiyalar va oʻquv jarayonini interaktiv boshqarish mahorati tamoyillariga asoslangan pedagog kadrlarning malakasini oshirish;

5. KONSEPSIYANI AMALGA OSHIRISHDAN KUTILAYOTGAN NATIJALAR

Konsepsiya doirasida belgilangan vazifalarni bajarish orqali chet tili fanini umumiy oʻrta taʼlim muassasalarida oʻqitishni rivojlantirishda quyidagi natijalarga erishish nazarda tutilmoqda:

konsepsiya umumiy oʻrta taʼlimning malaka talablari (DTS)da belgilangan talablar uchun asos boʻladi;

konsepsiyada belgilangan maqsad va vazifalarni keng amaliyotga joriy etish oʻquvchi-yoshlarning intellektual rivojlanishiga samarali taʼsir etadi;

ularda kreativ va tanqidiy fikrlash koʻnikmalarini rivojlantirish, real hayot muloqotiga tayyorlash va XXI asr koʻnikmalarini rivojlantirishga yordam beradi;

chet tili fanini oʻqitish bosqichlari, oʻquv fani boʻyicha taʼlim mazmuni va malaka-talablari meʼyorlari aniqlashtiriladi;

umumiy o'rta ta'lim muassasalarida, zamonaviy va innovatsion texnologiyalardan foydalanib chet tilining imkoniyatlaridan to'liq va to'g'ri foydalanishga erishiladi;

ta'lim muassasalarida chet tilini o'rgatish va uni bilish darajasini baholash tizimi yo'lga qo'yiladi, barcha fan sohalariga oid ilmiy tadqiqotlarda chet tilining ilm-fan tili sifatidagi nufuzi yanada ortadi;

o'qitish metodikasini takomillashtirish, ta'lim-tarbiya jarayoniga individuallashtirish tamoyillarini bosqichma-bosqich tatbiq etish;

o'quvchilarda ta'lim olishda kuchli motivatsiyani shakllantirish;

darsliklar yaratishda xilma-xillikni ta'minlash;

tanqidiy fikrlash, axborotni mustaqil izlash va tahlil qilish ko'nikmalari va boshqa malakalarni rivojlantirish;

darsliklar sifatini oshirish, xorijiy o'quv qo'llanmalarini qo'shimcha yoki muqobil o'quv materiallari sifatida qo'llash amaliyotini yo'lga qo'yish;

xorijiy til fanlarini chuqur o'rganishga mo'ljallangan didaktik materiallar va multimedia mahsulotlarining yangi avlodlari tayyorlanadi.

CHET TILI O'QUV FANINING MAQSAD VA VAZIFALARI

Umumiy o'rta ta'limda chet tilini o'qitishning asosiy maqsadi o'rganuvchilarning ko'p madaniyatli dunyoda kundalik, ilmiy va kasbga oid sohalarda faoliyat olib borishi uchun chet tilida kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishdan iborat.

Chet tili kommunikativ kompetensiyasi – o'rganilayotgan chet tili bo'yicha egallagan bilim, ko'nikma va malakalarni muloqot jarayonida qo'llash qobiliyatidir.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalari bitiruvchilarida chet tili fanlari bo'yicha quyidagi umumiy kompetensiyalar rivojlantiriladi.

LINGVISTIK KOMPETENSIYA

o'z fikrini imlo va grammatika qoidalariga rioya qilgan holda yozma shaklda bayon qiladi;

xalq maqollari, hikmatli so'zlar ma'nosini tushungan holda o'z nutqida qo'llaydi, matn tuzishda yordamchi so'zlardan o'rinli foydalanadi;

nasriy asarlardagi so'zlarning o'z va ko'chma ma'nolarini farqlaydi;

o'zining yozma nutqida leksik birliklar tinish belgilaridan o'rinli va to'g'ri foydalanadi, matndagi ko'chirma gaplarni o'zlashtirma gap shaklida yozadi;

til imkoniyatlaridan foydalanib sodda gaplarni qo'shma gapga aylantiradi;

ish qog'ozlari (ariza, ma'lumotnoma, xat, e'lon, axborot, tavsifnoma, tushuntirish xati, jadval shaklida o'z rezyumesi)ni yozadi;

sodda va murakkab yo'riqnomalarni o'qib tushuntirib bera oladi;

adabiy til me'yorlariga rioya qilgan holda turli mavzularda taassurot, referat, esse va ijodiy matn (bayon) (2-2,5 sahifa) yozadi;

sodda matnlar mazmunini tushungan holda tarjima qiladi

KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYA

chet tilidagi tovushlarni to'g'ri talaffuz qiladi, intonatsiya qoidalariga rioya qiladi;

turli uslubdagi matnlarni ifodali o'qiydi, mazmunini anglaydi va og'zaki yoki yozma nutqda qayta ifodalaydi;

notanish matnni ovoz chiqarib, belgilangan tezlikda o'qiydi;

kundalik hayot, ijtimoiy hodisalar, kasb-hunarga oid mavzularda o'z fikrini yozma va og'zaki bayon qiladi;

audiomatnni tinglab, videolavha va rasmlarni ko'rib tushunadi, o'z munosabatini og'zaki hamda yozma shakllarda ifodalab beradi;

asar va ijodkor shaxsi haqida o'zining mustaqil fikrini adabiy talaffuz va imlo me'yorlariga rioya qilgan holda bayon qiladi;

turli vaziyatlarda nutqiy madaniyat qoidalari asosida muloqotga kirisha oladi;

turli janrdagi matnlar mazmunini tushunadi, ulardan namunalarni yoddan aytib beradi;

ommaviy axborot vositalaridagi dolzarb mavzularga doir xabar va ma'lumotlarni tushunadi, o'z munosabatini bildiradi; lug'at va ensiklopediyalardan foydalanadi;

PRAGMATIK KOMPETENSIYA

o'ziga ishongan holda aniq va xushmuomalalik bilan rasmiy yoki norasmiy suhbatlarda va vaziyatlarda tegishli shaxs(lar)ga mos ravishda fikrini ifoda etishi mumkin;

nutq tezligi yuqori bo'lgan suhbatlarga bir oz qiyinchilik bilan kirishib o'z fikrini bayon eta oladi;

vaziyatlarda o'zini to'g'ri ifoda etishi va nutqida grammatik qoidalarga rioya qilishi mumkin;

aytgan so'zlarini va uni ifoda etish vositalarini vaziyatga, qabul qiluvchiga va uslubga moslashtirishi mumkin;

tildan mos ravishda foydalanib munozaraga munosib aralashishi mumkin;

muloqotni boshlashi, kerak bo'lganda o'z navbatini olishi va lozim bo'lsa suhbatni tugatishi mumkin, ammo u buni har doim ham ravonlik bilan qilmasligi mumkin;

tanish yoki shaxsiy qiziqishlar haqidagi mavzularda yuzma-yuz suhbatni boshlashi, davom ettirishi va tugatishi mumkin;

fikrlar o'rtasidagi munosabatlarni aniqlashda turli xil bog'lovchi so'zlardan samarali foydalanishi mumkin; so'zlarni aniq, izchil nutqqa bog'lash uchun cheklangan miqdordagi bog'lovchi so'z va birikmalardan foydalanishi mumkin, ammo uzun suhbat/muloqot/monolog/taqdimotlarda "uzilish" bo'lishi mumkin;

qisqa va sodda elementlar ketma-ketligini, fikrlarni bir-biriga bog'lashi mumkin.

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLAY OLISH SAVODXONLIGI

bilim va ko'nikmalarini axborot yaratish, raqamli texnologiyalarni qo'llay olish, muloqot vositalari va internet tarmog'idan to'g'ri va maqsadli foydalana olish, texnologik vositalarni boshqara olish, texnologik vositalarga baho berish va ma'lumot yaratishda qo'llay olishi.

raqamli texnologiyani tadqiqot qilish, aniqlangan ma'lumotlarni yig'ish, ularning qay darajada ishonchliligini aniqlash va uni yetkazish, mualliflik huquqiga ega bo'lgan ma'lumotlarni filtrlay olish.

CHET TILI FANLARI ORQALI O'QUVCHILARDA TAYANCH KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA TAVSIYALAR

Umumiy o'rta ta'lim tizimida o'quvchilarda fanga oid kompetensiyalar bilan birgalikda tayanch kompetensiyalar shakllantirilishi belgilab berilgan. Filologiya fanlari bloki yo'nalishidagi fanlar orqali o'quvchilarning o'zlashtirgan bilimlari asosida o'zini o'zi mustaqil rivojlantirish, egallagan bilim, ko'nikma va malakasini turli vaziyatlarda qo'llay olishga qaratilgan tayanch kompetensiyalarni shakllantirishdan iborat. Jumladan, kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirishda XXI asr ko'nikmalaridan foydalangan holda o'quvchilarga xorijiy tillarni o'qishni, yozishni, tinglab tushunishni, tanqidiy va ijodiy fikrlarini og'zaki hamda yozma ravon bayon qilishlarini turli xil uslublar orqali o'rgatish lozim. Bunda zamonaviy o'qitish metodikasi va innovatsiya g'oyalari orqali o'qitish tavsiya qilinadi.

Fanlarni o'qitishda **axborot bilan ishlash kompetensiyasini** samarali rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytiruvchi zamonaviy axborot-telekommunikatsiya vositalaridan muntazam foydalanish zarur. Bunda o'quvchilarni fanga oid axborotlarni turli manbalardan izlash, tahlil qilish va axborot xavfsizligiga rioya qilgan holda axborot vositalari bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirishda mobil qurilma (telefon, planshet va boshqa gadjetlar) lardan foydalanish tavsiya etiladi.

O'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyasini shakllantirishda umuminsoniy fazilatlariga ega bo'lish, Vatanni sevis, huquqiy, iqtisodiy bilimlarga ega bo'lish, yangiliklarga intilish va o'zlashtirgan nazariy bilimlari asosida mustaqil qaror qabul qilishga, tanqidiy va tahliliy fikrlashga, jamiyatda ro'y berayotgan progressiv va innovatsion o'zgarishlardan xabardor bo'lish hamda ulardan kundalik hayotda foydalana olishga o'rgatish zarur.

Ijtimoiy-emotsional va fuqarolik kompetensiyasini shakllantirishda fuqarolik burch, ijtimoiy va siyosiy rivojlanish, favqulodda vaziyatlar, ekologik muammolar haqida bilimlarga ega bo'lish hamda badiiy va san'at asarlarini tushunish, shuningdek, ularni asrashda tashkilotchilik xislatlarini rivojlantirishdan iborat.

CHET TILLARINI O'QITISHDA BOSHQA FANLAR BILAN INTEGRATSIYALASH

Chet tillarini bilish bugungi globallashtirilgan dunyoda o'quvchilarni shaxs sifatida shakllanishida katta ahamiyat kasb etadi. Chet tillarni o'rganish asnosida o'quvchilarda umuminsoniy qadriyatlar, atrofni va jamiyatni tahlil qilish ko'nikmasi, raqobatlasha olishga ishonch, madaniyatlar va an'analarga hurmat hissi, ijodkorlik, yaratuvchanlik va muammoli vaziyatlarda o'ziga ishonch hamda o'z yurti, xalqi va tarixi bilan faxrlanish tuyg'ularini shakllantiradi. Shu sababli, yurtimiz ta'lim tizimi g'arb va sharq tillari o'qitilishiga alohida e'tibor qaratib kelmoqda.

Bu jarayonni chuqur anglagan dunyoning rivojlangan mamlakatlarida chet tilini boshqa fanlar bilan o'zaro integratsiya qilib o'qitishda CLIL metodikasidan keng foydalanilmoqda. CLIL - (Content and Language Integrated Learning) mazmun va tilni integratsiyalashgan holda o'rganish bo'lib, ushbu metodikaga ko'ra o'quvchilar Matematika, Kimyo, Biologiya, Fizika, Informatika, Adabiyot, Tarix kabi fanlarga oid mavzularni chet tilida o'rganishlari orqali ham ushbu fanlarga doir bilimlarini mustahkamlashadi, ham chet tilini qo'llashni o'rganishadi. Mazmun va tilni integratsiyalashgan holda o'rganish bu bir vaqtning o'zida yangi mavzuni ikkinchi til orqali o'rganish yondashuvidir. Masalan, o'quvchilar chet tilida o'qitilishi mumkin bo'lgan mavzular orqali nafaqat fan haqida ma'lumot olishadi, balki tegishli lug'at va til ko'nikmalariga ham ega bo'lishadi.

Chet tili va matematika. Matematika nuqtai nazaridan, fikrlash va sezgi talab qiladigan turli xil yondashuvlarni qo'llagan holda, kundalik amaliy hayotda matematik bilim va ko'nikmalarni qo'llash qobiliyati va xohishini shakllantirish kerak. Maktab fani sifatida chet tilining o'ziga xos xususiyati uning fanlararo bog'liqligidir.

Matematikadan o'quv matni va matnli topshiriqlarni tushunishga chet tili darslarida rivojlangan o'qish ko'nikmalari yordam beradi. Demak, raqamlarni bilish matematik savodxonlikni o'zlashtirish uchun muhim element bo'lib, og'zaki va yozma nutqni yaxshi boshqarish matematik matnlarni to'g'ri tushunish va to'g'ri tuzishga yordam beradi.

Chet tilini Informatika fani bilan bog'lash bir qator integral darslarni tashkil etadi. Bu darsda o'quvchilar Microsoft Power Point taqdimotlari

qoidalarini o'zlashtirishlari va o'quv yilida o'rganilgan mavzularda chet tilida ijodiy dizayn ishlarini tayyorlashlari kerak bo'ladi.

Tabiiy fanlar bo'yicha o'quv va axborot matnlarini tushunish uchun o'qish va matn bilan ishlash qobiliyati ham talab qilinadi. O'quvchi atamalarni, tabiiy hodisalar va obyektlarning nomlarini talaffuz qilishni o'rganishi kerak.

Chet tilini Raqamli texnologiya fani bilan bog'lash, o'quvchilarni tez o'zgaruvchan texnologiyalar dunyosida faol qatnashishga tayyorlaydi. Obyektlarning qanday yaratilganligi va yasalganligi haqida bilish, o'quvchilarga ularning atrofidagi dunyoni anglashga yordam beradi. O'z mahsulotlarini loyihalashtirish va ishlab chiqarish orqali o'quvchilar amaliy ishlarni o'rganadilar, masalan, qanday ishlash va foydali ko'rinishga ega mahsulotlarni ishlab chiqarish, fikrlash va ishlash usullari, g'oyalarni ishlab chiqish, muammolarni hal qilish va

jamo'a bo'lib ishlashda chet tilini ishlata olishlari bu ularning dunyo bozorlarida yetakchilik qilishga undaydi.

Geografiya tabiiy va insoniy olam haqidagi savollarga javob beradi. Dunyo bo'ylab joylar va muhitlar haqidagi bilimlarni, xaritalarni tushunishni va sinf ichida ham, undan tashqarida ham muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Tarix fanida o'quvchilar O'zbekiston tarixini va dunyo o'tmishini o'rganadilar. Chet tilini tarix fani bilan bog'lab o'qitish natijasida o'quvchilar rivojlangan asosiy sohalar: xronologik voqealar, odamlar va o'tmishdagi o'zgarishlar haqida bilish va tushunish, tarixiy talqin va so'rov hamda o'z topilmalarini tartibga solish va yetkazishda chet tili orqali aytib berish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Ikkala asosiy bosqichda ham o'quvchilar mahalliy tarixni o'rganadilar.

CLIL metodi orqali o'quvchilarni XXI asr ko'nikmalari, shu jumladan, tanqidiy fikrlash, ijodiy bo'lish, muloqot qilish, hamkorlik qila olish va raqamli savodxonlik qobiliyatlarini rivojlantirishga undaydi.

TA'LIM MAZMUNI

Ta'lim mazmuni umumiy o'rta ta'limning fanlar bo'yicha o'quv dasturlariga kiritilgan mavzulardan iborat. O'quv materiali umumiy o'rta ta'limning barcha bosqichida uzviylik, uzluksizlik va davriylikni ta'minlaydi.

Har bir sinf kesimida mazkur standart mazmunidan kelib chiqqan holda o'quv dasturlari va darsliklar ishlab chiqishda minimum sifatida foydalaniladi.

CHET TILLAR BO'YICHA BITIRUVCHILAR EGALLAGAN BILIM, KO'NIKMA VA MALAKA DARAJALARIGA QO'YILADIGAN TALABLAR

Umumiy o'rta ta'lim muassasalari bitiruvchilarning chet tillar bo'yicha egallagan bilim, ko'nikma va malaka darajalariga qo'yiladigan talablar ta'lim mazmuniga muvofiq ishlab chiqilgan, umumiy o'rta ta'limning barcha bosqichlari bo'yicha uzviy bo'lib, nutq ko'nikma va malakalarning deskriptorlari "can do" mazmunida tasvirlangan hamda kerakli joylarda grammatika, leksika, fonetika va orfografiya bilan to'ldirilgan. Xalqaro standartlarga moslashtirish maqsadida nutq ko'nikma va malakalarning deskriptorlari "Chet tillarni bilishning Umumyevropa tizimi"ga o'zaro bog'liq holda olindi hamda ular sodda va tushunarli shaklda berildi. Bitiruvchilar egallagan bilim, ko'nikma va malaka darajalariga qo'yiladigan talablardan kelib chiqib, deskriptorlar

— har bir darajani to'liq egallanganlikni ta'minlash uchun umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'quv dasturlari va darsliklarni ishlab chiqishda tuzuvchilar tomonidan inobatga olinishi,

— O‘zbekiston Respublikasida umumiy o‘rta ta’lim muassasalari bitiruvchilarining davlat attestatsiyasi uchun baholash mezonlarini ishlab chiqishda nazarda tutilishi lozim.

Umumiy o‘rta ta’lim maktabida chet til o‘qitish sharoitini hisobga olgan holda “Chet tilni egallash darajalarining Umumyevropa sistemasi”ga asosan, umumiy o‘rta ta’lim maktablarida chet tillarining quyidagi darajalari o‘qitiladi.

Bitiruvchilar	Standart darajasi	Daraja nomlanishi
Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining boshlang‘ich 6-sinf bitiruvchilari	A1	Chet tilini o‘rganishning boshlang‘ich darajasi
Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 9-sinf bitiruvchilari	A2	Chet tilini o‘rganishning tayanch darajasi
Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 11-sinf bitiruvchilari	B1	Chet tilini o‘rganishning mustaqil boshlang‘ich darajasi

CHET TILI BO‘YICHA A1 DARAJA BITIRUVCHILARI TAYYORGARLIGI DARAJASIGA QO‘YILADIGAN TALABLAR

LINGVISTIK KOMPETENSIYA	
I. NUTQIY KOMPETENSIYA	
Tinglab tushunish	
CHT.A1.N.T.1	sodda yo‘riqnomalarni tushuna oladi va ularga amal qila oladi;
CHT.A1.N.T.2	sodda savollar va gaplarni tushuna oladi;
CHT.A1.N.T.3	sodda she‘rlar, hikoyalar, qo‘shiqlarni tushuna oladi;
CHT.A1.N.T.4	tanish kontekstlarda sodda autentik nutqni tushuna oladi
Gapirish / Suhbatda ishtirok etish	
CHT.A1.N.G.1	ma‘lumot so‘ray va ma‘lumot bera oladi;
CHT.A1.N.G.2	yordam so‘rab murojaat qila oladi (dialog)
CHT.A1.N.G.3	sodda savol-javob qila oladi (dialog);
CHT.A1.N.G.4	yashash joyi, oila, do‘stlari va tanishlari haqida gapira oladi (monolog);
CHT.A1.N.G.5	o‘zini tanishtira oladi, yoqtirgan va yoqtirmagan narsalari haqida gapira oladi (monolog);
CHT.A1.N.G.6	tanish mavzuda juda qisqa taqdimotlar qila oladi (monolog).
O‘qib tushunish	
CHT.A1.N.O‘.1	tanish mavzularda ma‘lumot beruvchi matnlarning asosiy mazmunini tushuna oladi;
CHT.A1.N.O‘.2	joy yoki insonlar tasvirlangan qishacha matnni (zarur hollarda ko‘rgazmalardan foydalangan holda) tushuna oladi;
CHT.A1.N.O‘.3	sodda xabarlarni (masalan, oddiy xatlar, elektron xatlar) tushuna oladi;
CHT.A1.N.O‘.4	sodda yozma yo‘riqnoma yoki ko‘rsatmalarni tushuna oladi va ularga amal qila oladi.
Yozish	
CHT.A1.N.Y.1	shaxsiy sodda xabarlarni (tabriklar, qaydlar, elektron xatlar) yoza oladi;
CHT.A1.N.Y.2	shaxsiy ma‘lumotlar (ism-sharif, yashash manzili va hokazo) bilan sodda anketani to‘ldira oladi;
CHT.A1.N.Y.3	sodda she‘r va hikoyalar yoza oladi.

II. TIL KOMPETENSIYASI	
Fonetika kompetensiya	
CHT.A1.T.F.1	chet tilining barcha tovushlarini aniq talaffuz eta oladi;
CHT.A1.T.F.2	so‘z va gap urg‘usini qo‘ya oladi;
CHT.A1.T.F.3	kommunikativ vaziyatlarda intonatsiya modellarini farhlay biladi va ulardan foydalana oladi.

Leksik kompetensiya	
CHT.A1.T.L.1	o'zlashtirilgan leksik vositalarni kontekst (matn)da qo'llay oladi;
CHT.A1.T.L.2	mavzuga oid sodda so'zlarni kommunikativ vaziyatlarda qo'llay oladi;
CHT.A1.T.L.3	ba'zi baynalmilal so'zlar va turdosh so'zlarni farqlay oladi hamda ularni qo'llay oladi.
Grammatik kompetensiya	
CHT.A1.T.G.1	kommunikativ vaziyatlarda sodda grammatik va sintaktik tuzilmalarni qo'llay oladi;
CHT.A1.T.G.2	so'z va so'z birikmalarini "va" bog'lovchisi bilan bog'lay oladi;
CHT.A1.T.G.3	fe'l shakllari va sodda payt ravishdoshlaridan foydalangan holda gaplarni to'g'ri bayon qiladi, hikoyalar hamda voqealarni to'g'ri ketma-ketlikda ta'riflay oladi.

RAQAMLI SAVODXONLIK	
CHT.A1.R.1	Ommaviy axborot vositalaridagi oddiy onlayn e'lonlar va ularning havolalariga qisqa, ijobiy va salbiy munosabatini bildirish uchun leksik iboralar va sodda so'z birikmalaridan foydalana oladi.
CHT.A1.R.2	Kompyuter dasturidagi eng muhim va sodda kalit so'zlarni anglay oladi Masalan: "Print", "Save", "Copy", "Delete".
CHT.A1.R.3	Tarjimon vositalar yordamiga tayanib, sevimli mashg'uloti, yoqtirgan/yoqtirmagan narsalari haqida juda sodda xabarlar va o'zining havolalarini qoldira oladi.
CHT.A1.R.4	Oddiy leksik iboralar va emojilardan foydalanib online havolalar qoldira oladi.
CHT.A1.R.5	Shaxsiy ma'lumotlarini taqdim etadigan oddiy onlayn so'rovnomani to'ldira oladi.
CHT.A1.R.6	Rasmi bilan ko'rsatilgan mahsulotlar ro'yxatidan online xarid uchun tanlovni amalga oshira oladi.

CHET TILI BO'YICHA A2 DARAJA BITIRUVCHILARI TAYYORGARLIGI DARAJASIGA QO'YILADIGAN TALABLAR

LINGVISTIK KOMPETENSIYA	
I. NUTQIY KOMPETENSIYA	
Tinglab tushunish	
CHT.A2.N.T.1	O'z ehtiyojlari va qiziqishlariga bevosita bog'liq bo'lgan gap va iboralarni tushuna oladi;
CHT.A2.N.T.2	Biror yerga borish bo'yicha sodda yo'riqnomalarni tushuna oladi;
CHT.A2.N.T.3	Sodda xabarlar va e'lonlardagi asosiy ma'nolarni tushuna oladi.
Gapirish (Dialog)	
CHT.A2.N.G.1	To'g'ri ma'lumot ola biladi va bera oladi;
CHT.A2.N.G.2	Salomlasha oladi va murojaat qila oladi; taklif, tavsiya qila oladi va taklifga javob bera oladi; uzr so'rashning sodda kundalik shakllarini ishlata oladi;
CHT.A2.N.G.3	Qisqa muloqotda ishtirok eta oladi;
CHT.A2.N.G.4	Sodda iboralardan foydalanib tanish mavzuda o'z fikrini ifoda eta oladi;
CHT.A2.N.G.5	Sodda yumushlar (masalan, chiptalar sotib olish, xarid qilish, oshxonada taom buyura olish)ni amalga oshira oladi;
CHT.A2.N.G.5	Tushunmaganligini bildiradi.
Gapirish (Monolog)	
CHT.A2.N.G.6	Odamlar, yashash yoki ish joyi sharoitlari, kundalik ishlar, yoqtirgan/ yoqtirmagan narsalar va boshqalarni sodda qilib tasvirlay oladi yoki taqdimot qila oladi;
CHT.A2.N.G.7	Sodda iboralar bilan odamlar, joylar va buyumlarni tasvirlay oladi.
O'qib tushunish	
CHT.A2.N.O'.1	Juda qisqa sodda autentik va yarim-autentik matnlarni tushuna oladi;
CHT.A2.N.O'.2	Qisqa shaxsiy sodda xabarlar va xatlarni tushuna oladi;
CHT.A2.N.O'.3	Jamoat joylaridagi umumiy belgilar va e'lonlarni tushuna oladi;
CHT.A2.N.O'.4	Sodda yozma ko'rsatmalarni tushuna oladi;
CHT.A2.N.O'.5	Ro'yxatlar, veb saytlar, qo'llanmalar va boshqalardagi maxsus ma'lumotlarni qidirib topa oladi.
Yozish	
CHT.A2.N.Y.1	Sodda, qisqa xat va xabarlar yoza oladi (masalan, minnatdorchilik bildirish, uzr so'rash xatlari);

CHT.A2.N.Y.2	Anketani turli shaxsiy ma'lumotlar bilan to'ldira oladi (ism-sharifi, manzili, telefon raqami, millati, ota-onasi bilan ulanish haqida ma'lumotlar va hokazo);
CHT.A2.N.Y.3	Kundalik turmush haqida yoza oladi;
CHT.A2.N.Y.4	Sodda she'rlar yoza oladi.

II. TIL KOMPETENSIYASI	
Fonetik kompetensiya	
CHT.A2.T.F.1	Chet tilining barcha tovushlarini aniq talaffuz qila oladi;
CHT.A2.T.F.2	Soʻz va gap urgʻusidan toʻgʻri foydalana oladi;
CHT.A2.T.F.3	Kommunikativ vaziyatlarda intonatsiya modellaridan toʻgʻri foydalana oladi va ularni farqlay oladi.
Leksik kompetensiya	
CHT.A2.T.L.1	Oʻzlashtirilgan leksik birliklarni kontekstda qoʻllay oladi;
CHT.A2.T.L.2	Mavzuga oid sodda suzlarni kommunikativ vaziyatlarda qoʻllay oladi;
CHT.A2.T.L.3	Baʼzi baynalmilal va oʻzlashgan soʻzlarni tanii oladi va ularni qoʻllay oladi;
CHT.A2.T.L.4	Soʻz yasashning turli yoʻllarini farqlay oladi (qoʻshma soʻzlar, prefikslar va suffikslar).
Grammatik kompetensiya	
CHT.A2.T.G.1	Kommunikativ vaziyatlarda asosiy grammatik va sintaktik tuzilmalarni qoʻllay oladi;
CHT.A2.T.G.2	Soʻz birikmalari va qoʻshma gaplarni “ammo”, “va”, “chunki” kabi sodda bogʻlovchilar bilan bogʻay oladi;
CHT.A2.T.G.3	Feʼl shakllari va sodda payt ravishlaridan foydalangan holda bayon qila oladi va hikoyalarni gapirib berishda voqealarni toʻgʻri ketma-ketlikda ifodalay oladi.

RAQAMLI SAVODXONLIK	
CHT.A2.R.1	Tili oʻrganilayotgan mamlakatdagi tengdoshlari bilan elektron ijtimoiy ilovalar orqali matn, audio va video muloqotlariga kirisha oladi.
CHT.A2.R.2	Oʻz ehtiyoji uchun internet kutubxonasidan oʻrganayotgan tilda maʼlumotlar izlay oladi va foydalana oladi.
CHT.A2.R.3	Grafikalar va diagrammalar shaklida oʻz xulosalari haqida taqdimot qila oladi.
CHT.A2.R.4	Boshqalarning sodda tilda yozilgan onlayn postlariga hayrat, qiziqish va befarqlik hissiyotlarini sodda tarzda ifodalash orqali munosabat bildiradi.
CHT.A2.R.5	Sodda loyihalarni jamoa bilan online bogʻlangan holda amalga oshira oladi.
CHT.A2.R.6	Kompyuter imkoniyatlaridan oʻrganilayotgan tilda sodda taqdimotlar, hisobotlar va xulosalar yaratishda foydalana oladi va kerakli manzilga joʻnata oladi.

CHET TILI BO'YICHA B1 DARAJA BITIRUVCHILARI TAYYORGARLIGI DARAJASIGA QO'YILADIGAN TALABLAR

LINGVISTIK KOMPETENSIYA	
I. NUTQIY KOMPETENSIYA	
Tinglab tushunish	
CHT.B1.N.T.1	Ommabop tanish mavzulardagi aniq normativ nutqning asosiy Ma'nolarini tushuna oladi;
CHT.B1.N.T.2	Kasb-hunarga oid mavzulardagi aniq normativ nutqning asosiy ma'nolarini tushuna oladi;
CHT.B1.N.T.3	Batafsil yozilgan yo'riqnomalar yoki ko'rsatmlarni tushuna oladi va ularga amal kila oladi;
CHT.B1.N.T.4	Shaxsiy qiziqish yoki kasbga oid kundalik voqealar va dasturlar haqidagi teleradio yangililari sekin, biroq ravon gapirilganda ularning asosiy mazmuni va g'oyasini tushuna oladi;
CHT.B1.N.T.5	Tanish mavzudagi muhokamaga kirisha oladi.
Gapirish (Dialog)	
CHT.B1.N.G.1	Sayohat mobaynida yoki ish joyida vujudga kelishi mumkin bo'lgan aksariyat vaziyatlarda muloqot qila oladi;
CHT.B1.N.G.2	Tanish, shaxsiy qiziqishlarga oid yoki kundalik mavzularda tayyorgarliksez suhbatga kirisha oladi;
CHT.B1.N.G.3	Ham ommabop, ham kasb-hunarga oid masalalar bo'yicha ma'lumot oladi va bera oladi hamda fikr almasha oladi;
CHT.B1.N.G.4	Keng miqyosdagi his-tuyg'ular va hissiyotlar, masalan, g'amginlik, baxtiyorlik, dilxiralik, mamnuniyat, hayratlanishni ifoda kila oladi va ularga javob qaytara oladi;
CHT.B1.N.G.5	Mavzu bo'yicha suhbat yoki muhokamada qatnasha oladi;
CHT.B1.N.G.6	Sayohat, xarid, bank va boshqa umumiy kundalik yoki mehnat faoliyatiga oid vaziyatlardagi yumushlarni samarali uddalay oladi;
Gapirish (Monolog)	
CHT.B1.N.G.7	Ixtisoslikka oid yoki boshqa tanish mavzularda qisqa, mantiqiy fikrlar bilan bog'langan taqdimot qila oladi;
CHT.B1.N.G.8	Tanish vaziyatlar va mavzularni sodda tasvirlab, ular haqida bevosita axborot bera oladi;
CHT.B1.N.G.9	Voqea-hodisalar va tadbirlar tafsilotlarini bog'lay oladi;
CHT.B1.N.G.10	Orzu-umidlar, xohish-istak va rejalarni tasvirlay oladi;
CHT.B1.N.G.11	Ommaga e'lon yoki taqdim qilish jarayonida rejalari yoki chora tadbirlarni tasvirlay oladi;

CHT.B1.N.G.12	Sodda iboralar yordamida masala yoki dalil va sabablarni keltira oladi.
O'qib tushunish	
CHT.B1.N.O'1	Ixtisoslik sohalarida faktlarga asoslangan murakkab bo'lmagan matnlarni to'liq tushuna oladi;
CHT. B1.N.O'2	Kundalik va asosiy kasb-hunarga oid hujjatlardagi, masalan, xabarlar, qisqa rasmiy hujjatlardagi tegishli ma'lumotlarni topa oladi va tushuna oladi;

CHT. B1.N.O'3	Gazeta va Internet matnlari va boshka manbalardagi tegishli fikrlarni tushuna oladi;
CHT. B1.N.O'4	Asbob-uskunalar va qurilmalarni ishlatish va ekspluatatsiya qilish bo'yicha yozma yo'riqnomalarni tushunib, ularga amal qila oladi;
CHT. B1.N.O'5	Ommaviy matnlarni muhokama qilishni nazarda tutgan holda asosiy fikrlarni tushuna oladi.

Yozish	
CHT.B1.N.Y.1	Shaxsiy va kasb-hunarga oid kontekstlarda qaydlar va xabarlar yozib, ularning shoshilinchligi, muhimligi yoki zarurligini ifodalay oladi;
CHT.B1.N.Y.2	Normativ formatga asoslangan qisqa kasb-hunarga oid hisobotlar yoza oladi;
CHT.B1.N.Y.3	Mehnat amaliyoti tajribasiga oid oddiy hisobotlarni yoza oladi;
CHT.B1.N.Y.4	Ish joyi bilan bog'liq masalalar va vujudga keladigan vaziyatlar bo'yicha oddiy hisobotlar yoza oladi;
CHT.B1.N.Y.5	Rezyume va tavsiya xatlarini yoza oladi.

II. TIL KOMPETENSIYASI	
Fonetik kompetensiya	
CHT.B1.T.F.1	Taqdimotlar va muhokamalarda ta'kidlash maqsadida urg'u va intonatsiyadan to'g'ri foydalan oladi.
Leksik kompetensiya	
CHT.B1.T.L.1	Kasb-hunarga oid lug'at boyligidan faol foydalana oladi;
CHT.B1.T.L.2	O'z sohalarida keng tarqalgan xalqaro va turdosh so'zlarni taniydi va ishlata oladi;
CHT.B1.T.L.3	O'z ixtisosligi doirasi va undan tashqarida so'z tuzilishi elementlari (qo'shma so'zlar, prefikslar, suffikslar, so'z o'zagi) ni taniydi va tushuna oladi.
Grammatik kompetensiya	
CHT.B1.T.G.1	Kommunikativ maqsadlarda zarur bo'ladigan chet tili grammati- kasining barcha asosiy elementlarini taniy oladi va ulardan to'g'ri foydalana oladi.

RAQAMLI SAVODXONLIK	
CHT.B1.R.1	Turli xil texnologiya turlaridan: Internet, elektron xat, faks kabilardan foydalana oladi, xat jo‘natadi va qabul qiladi, xabar va ma‘lumotlarni saralay oladi.
CHT.B1.R.2	Sinfda mashxur bo‘lgan bo‘sh payt mashg‘ulotlari haqida kuzatuv olib borib, o‘quvchilarda so‘rovnoma oladi, mashg‘ulotlar turlari haqida ma‘lumot yig‘a oladi, grafikadan foydalanib, boshqalarga xulosalarni taqdim eta oladi.
CHT.B1.R.3	Kundalik hayot, ijtimoiy voqealar hamda his-tuyg‘uar haqida sodda detallardan foydalanib qisqa tavsiflovchi onlayn postlar qo‘ya oladi.
CHT.B1.R.4	Internetda berilgan umumiy vazifani bajarish uchun ko‘rsatmalarga javob qaytara oladi, savol so‘ray oladi hamda aniqlashtirilishini talab qila oladi.

CHT.B1.R.5	G‘oyalar, fikrlar va his-tuyg‘ularini ifodalab ovozli xabarlar yaratib internetda e‘lon qila oladi va internetda onlayn yozishmalar olib borish, birgalikda ishlash maqsadida texnologiyalardan foydalana oladi.
CHT.B1.R.6	Internetdagi do‘sti nima haqida yozayotganini ya‘ni qiziqishlarini, kundalik ishlarini va do‘stining platformasiga xabar qoldirish, masalan, rejalar haqida va shu bilan birga bu taklifni do‘sti rad qilgan yoki qabul qilganini tushuna oladi.
CHT.B1.R.7	Xabarlarni tahlil qilish, boshqalar bilan muloqot qilish, yozma, og‘zaki va vizual ma‘lumotlarni shakllantirish uchun raqamli texnologiyalar, aloqa vositalari va/yoki ijtimoiy tarmoqlardan kerakli darajada foydalana oladi. (<i>XXI asr ko‘nikmalari, Texnologiya savodxonligi</i>).
CHT.B1.R.8	Ma‘lum bir loyiha ustida ishlayotgan sinfdoshlari bilan internetda onlayn aloqa qila oladi va bunda taqsimlangan vazifalarni bajarishda aniq ko‘rsatmalarga rioya qilgan holda bir-biriga yordam berib, tushunmovchiliklarni bartaraf qila oladi.
CHT.B1.R.9	Savollarga javob berishda yoki muammoni yechishda ma‘lumotlarni jamlab, tahlil qilib, umumlashtira oladi (<i>XXI asr ko‘nikmalari, Tanqidiy fikrlash va muammoga yechim topish</i>).
CHT.B1.R.10	Lug‘atlar, tezaruslar va shunga o‘xshash til o‘rgatadigan ilovalarni topib ishlata oladi.

CHET TILLARNI O'QITISH MAQSADI

Ta'lim maqsadi ijtimoiy-pedagogik va lingvodidaktik tushuncha sifatida chet til o'qitishga tatbiqan quyidagicha ta'riflanishi mumkin: umumta'limiy yo'nalishdagi o'quv predmetlaridan bo'lmish chet tilni o'rganishga jamiyat va davlatning ijtimoiy buyurtmasi shaklidagi ta'lim mazmunini belgilash, o'qitish jarayonini tashkil etish va muayyan natijalarga erishishni oldindan aniqlash. Maktabda chet til nima uchun o'rganiladi? savoliga javob tariqasida qo'llanadigan termin-tushunchadir. Umumta'lim maktablarida o'quvchilarga chet til **amaliy maqsad, umumta'limiy maqsad, tarbiyaviy maqsad** va **rivojlantiruvchi maqsadda** o'rgatiladi.

Chet til o'qitishning amaliy maqsadiga erishish yo'lida umumta'lim maktab kursida chet til o'rgatishning yakuniy amaliy maqsadi – tinglab tushunish va o'qish, ya'ni chet tilda tinglab va o'qib axborot olishdir. Oraliq amaliy maqsad turlicha talqin etiladi:

I sinfda tinglab tushunish va gapirish amaliy maqsad hisoblanadi.

II-IV sinflarda ham tinglab tushunish va gapirish amaliy maqsad, o'qish va yozuv og'zaki nutqda o'rganilgan til materialini takrorlash va mustahkamlash vositasi;

V-VI sinflarda nutq faoliyati turlaridan tinglab tushunish, gapirish va o'qish – oraliq amaliy maqsad, yozuv – amaliy vosita;

VII-XI sinflarda tinglab tushunish va o'qish – amaliy maqsad, gapirish va yozuv – vosita.

Chet til o'qitishning amaliy maqsadiga erishish yo'lida nutq faoliyatining turlari uchun maxsus mavzular va til materialini tanlanadi, o'quv vaqtining asosiy qismi ularning o'rganishga bag'ishlanadi, ya'ni mashqlarning aksariyati ushbu nutq faoliyati tur(lar)ida bajariladi.

Amaliy maqsadga lingvistik, kommunikativ va pragmatik kompetensiyalarni egallash orqali erishiladi. Kompetensiya ma'lumki, bilim, ko'nikma, malaka va shaxsiy belgilar majmuidan iborat. Kompetensiya tarkibiga kichik kompetensiyalar kiradi. Lingvistik kompetensiyada lisoniy hodisalarning nutqda qo'llanilishi nazarga olinadi. Kommunikativ kompetensiyada muloqot vaziyati, maqsadi va muloqotdoshlar vazifasiga mos tarzda fikr bildirish olish ko'zda tutiladi. Pragmatik kompetensiya kommunikativ vaziyatda o'zini tuta bilish (masalan, takroran so'rash, nutqiy va lisoniy murakkablik tug'ilganda undan chiqarish) layoqatiga taalluqlidir. Pragmatik kompetensiya tarkibidagi diskursiv kompetensiya og'zaki va yozma nutqdagi izchillikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Amaliy maqsadning ro'yobga chiqishida hosil qilingan barcha kompetensiyalarning uzviy yaxlitligi (sintezi) ta'minlanadi. Amaliy maqsadning ro'yobga chiqishida o'quvchi ta'lim oladi, tarbiyalanadi va uning shaxsiy rivojlanadi.

Chet til o'qitish umumta'limiy maqsadining ro'yobga chiqishida o'rganilayotgan til vositasi orqali foydali hayotiy axborot va til haqidagi yangi sodda ma'lumotlarni o'zlashtirish ko'zda tutiladi. O'quvchining umumiy saviyasini ko'tarish, o'rganilayotgan til va madaniyat haqida yangi ma'lumotga ega bo'lish,

muloqot madaniyatini yuksaltirish, aqliy mehnat usullarini qo'llash, fikrlash qobiliyatini rivojlantirish kabilarga erishiladi. Ushbu maqsadni amalga oshirishda asosan lingvistik, strategik (kompensator), o'quv-kognitiv, diskursiv layoqatlar takomillashadi.

Boshqa fanlar qatorida chet til ham majburiy o'quv predmeti maqomida umumiy ta'lim berish/olishga o'z hissasini qo'shadi. Umumta'lim obyekti uchta: til hodisasi, unga oid tushuncha yoki sodda qoida va eng muhimi, chet tildagi diskurs mazmuni.

Chet til o'qitish tarbiyaviy maqsadi o'quvchilarga g'oyaviy tarbiya berish, aqliy mehnat malakalarini singdirish, ularning bilish faolligini oshirish mazkur maqsadning mohiyatini tashkil etadi.

Tarbiyaviy maqsad asosan ikki yo'l bilan ro'yobga chiqariladi:

(1) bevosita chet tilda salomlashish, xayrlashish, predmet va hodisalarning nomlarini bilish, she'r va ashula aytish, o'yinlar bajarish kabilar, ayniqsa, dastlabki darslarda o'quvchilarga ancha qiziqarli yumush sanaladi;

(2) muloqot chog'ida bir-birlariga odob doirasida munosabat bildirish, xatti-harakatlarini sharhlay olish, audiomatn va grafik matnlardan olinadigan axborotlar beqiyos tarbiyaviy ahamiyat kasb etadi. Darsdan tashqari o'quv tadbirlarining ham tarbiyaviy ahamiyati cheksiz.

Chet til o'qitishning rivojlantiruvchi maqsadi didaktikadagi rivojlantiruvchi ta'lim ma'nosi bilan hamohang bo'lib, o'quvchi shaxsining aqliy, hissiy va motivastion jihatlarini rivojlantirishni ifodalaydi. O'quvchi intellektual va ma'naviy ozuqa oladi, nutqiy muloqotda o'z hissiyotini sinab ko'radi, muloqotdosh (o'quvchi, muallim, diktora va b.) lar fikrini bilish va o'z fikrini bayon etish orqali uning shaxsi kamol topib boradi. Ta'lim jarayonida, jumladan, chet til o'rganishda me'yordagi lisoniy va nutqiy qiyinchiliklarni yengib o'tish o'quvchi tafakkuri va his-tuyg'ularining rivojlanishini ta'minlaydi.

Rivojlantiruvchi maqsadga nutqiy amallar tufayligina erishiladi. Uning umumta'limiy maqsaddan jiddiy farqi shundaki, o'quv ma'lumotlari olish bilan ta'lim fikran bog'lanadi, ma'lumotning mazmuni turli kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Ta'lim, jumladan, chet til o'rganish shaxs rivojlanishida alohida o'rin egallaydi. Til psixologik, kommunikativ, funksional va madaniy hodisa bo'lganligi sababli bilish jarayoni uchun o'ta ahamiyatli, chunki u bilmaslikdan bilishga eltuvchi omildir.

Chet tilda o'quvchi ikki turdagi bilim oladi, birinchisi va asosiysi, nutqiy jarayonda ishtirok etish uchun kerakli algoritmik qoidalar va ijtimoiy ahamiyat kasb etadigan o'quvchi hayoti davomidagi foydali ma'lumotlar.

Madaniyatlararo muloqot o'zga xalq mentalitetiga xos belgilar va odatlarni singdirishga xizmat qiladi. Bunda boshqalarning turmush tarzini reklama qilish emas, balki chet til sohibining nazari bilan dunyo manzarasiga yangicha qarash va oqibatda, o'z madaniyatini chuqur his qilishga o'rganadi. Umumbashariy va milliy qadriyatlar uyg'unlashuvi sodir bo'ladi.

Chet tilda muloqot qilish to'rt asosiy nutq faoliyati turlari bo'yicha malakalarni shakllantirish demakdir. Nutq faoliyatining to'rt turi: tinglab tushunish, gapirish,

o'qish va yozuv malakalari o'zaro bog'langan holda rivojlantirib boriladi. Bu o'qish va yozish, o'qish va tinglash, o'qish va gapirish, tinglash va o'qish, tinglash va yozish, tinglash va gapirish kabi mashqlar orqali amalga oshiriladi.

Tinglab tushunish. Nutqni tinglab tushunish deganda, so'zlovchining nutqini bevosita yoki texnikaviy vositalar yordamida eshitib idrok etish va fahmlash nazarda tutiladi. Boshqacha qilib aytganda, tinglab tushunish o'zgalar nutqini (jonli tarzda yoki mexanik yozuvdagisini) idrok etish hamda mazmunini fahmlab yetish ma'nosini ifodalaydi. Yangi til materiali o'quvchilarga odatda o'qish yoki tinglash orqali tanishtiriladi. Tinglab tushunish talaffuz va ohangni ham o'zlashtirishga xizmat qiladi.

Tinglab tushunish uch bosqichli faoliyat bo'lib, unda umumiy eshituv idroki (akustik appersepsiya), so'zlarning tovush tomonini (fonematik) farqlash va mohiyatini anglash orqasida nutqdagi mazmun idrok etiladi, bilib olinadi va tushuniladi. Eshitish sezgisi va analizatori orqali axborot olishning asosiy manbalari sifatida o'qituvchi nutqi, audio-video vositalardan magnitafon yozuvi, radio eshittirish, ovozli diafilm, kino (video) film (yoki undan parcha) va televizion ko'rsatuvlar tavsiya etiladi.

Tinglab tushunishni amalga oshirish uchun quyidagi uch omil nazarda tutiladi. Tinglovchining o'ziga bog'liq omillari (eshitish ko'nikmasining rivojlanganligi, uning xotirasi va matnni diqqat bilan tinglab, mazmunini tushunganligi), tinglash paytidagi shart-sharoit (nutq tezligi, til materiali hajmi va shakli hamda so'zlanayotgan nutqning davom etishi) va nihoyat, qo'llangan materialning lingvistik jihatlari (tinglovchining til tajribasiga mos kelish-kelmasligi) hisobga olinadi, ya'ni tinglab tushunishga beriladigan matn notanish bo'lib, o'quvchilar egallagan til materiallarini o'z ichiga oladi.

Gapirish. Gapirish nutq faoliyati turlaridan biri bo'lib, fikrni og'zaki bayon etishdir. Gapirish – fikr va his-tuyg'uni izhor etish maqsadida muayyan tildagi leksik, grammatik va fonetik hodisalarni qo'llashdan iborat bo'lib, u chet tilni o'rganishning muhim amaliy maqsadidir.

Gapirish – o'quvchilarga o'zlarining fikr-tuyg'ularini ifoda etishga, qiziqishlari va hayotiy faoliyatlari haqida suhbatlashishga hamda ularni boshqalar fikri bilan taqqoslashga imkoniyat yaratib beradi.

Fikrni og'zaki ikki shaklda, ya'ni monolog (yakka nutq) va dialog (juft nutq) tarzida ifodalash mumkin.

Monolog bir kishining nutqi bo'lib, unda ketma-ket keladigan jumlar mantiqan bog'lanadi. Nutqning ohangi va mazmuni qo'yilgan maqsad sari yo'naltiriladi. Monolog quyidagi belgilarga ega:

- mazmunan izchillik kuzatiladi, ifodalanadigan fikrlar tayanch jumlar vositasida asta-sekin rivojlantirib boriladi;
- fikr-mulohazaning ma'lum darajada tugallanganligi nutq namunalarida ifodalanadi.

Dialogda ikki va undan ortiq kishi, tinglovchi hamda gapiruvchi sifatida navbatma-navbat axborot almashadilar.

Dialog quyidagi asosiy xususiyatlarga ega:

- ajralmas dialogik birlikning nutqiy vaziyatga mos kelishi;
- dialog faqat munosabatgina emas, balki gapirishga undovchi (stimul) va javob (reaksiya) jumalari (replikalari)ni almashish natijasi hamdir;
- dialogik birlikdagi qisqartmalarning o‘z o‘rnida qo‘llanilishi;
- suhbatning mazmunan bog‘liq bo‘lishi.

O‘qish. O‘qish o‘quvchilarning ma‘lumot olishlari uchun juda muhim nutq faoliyati turi bo‘lib, u yozma nutqni idrok etish va anglashdan tarkib topadigan restseptiv nutq faoliyati hisoblanadi. O‘qishda axborot ko‘rish sezgisi orqali olinadi. O‘qish yozma matndan axborot olishga qaratilgan nutq faoliyati turidir.

Matndagi axborotni o‘zlashtirish ovoz chiqarmay o‘qish orqali, axborotni o‘zgalarga yetkazish esa, ovoz chiqarib o‘qish yo‘li bilan amalga oshiriladi. Ovoz chiqarmay o‘qiganda ham ichda gapirish (ichki nutq) sodir bo‘ladi. Ovoz chiqarib o‘qish ovoz chiqarmasdan o‘qishga nisbatan to‘liq nutq hisoblanadi. Umumiy o‘rta ta‘lim maktabini bitiruvchi o‘quvchilar murakkab bo‘lmagan ijtimoiy-siyosiy, ilmiy-ommabop mavzulardagi, shuningdek, badiiy adabiyotlardagi matnlarni o‘qiy olishlari kerak. O‘qish uchun beriladigan matnlar bir-biridan farq qilib, ularning tuzilishi va bayon etilishi asta-sekin murakkablashib boradi.

O‘qish malakalari shakllangan lisoniy ko‘nikmalar asosida rivojlantiriladi. O‘qish malakasi shunday faoliyatki, u nutq birligining ko‘ruv timsoli, uning nutq-harakat timsoli va mazmunidan tashkil topadi. Uchallasini egallab olish o‘qish malakasining hosil qilinganligidan dalolat beradi. O‘qish uchun berilayotgan matnlar ma‘lumot olish, muloqot qilish hamda leksik-grammatik materiallarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Yozuv. Chet tilda o‘rganishda yozuv deganda, o‘rganilayotgan til vositalari (grafemalar va yozma shakldagi leksik va grammatik birliklarning qo‘llanishi, ya‘ni yozish texnikasi) va yozma shaklda fikr bayon etish tushuniladi.

Yozuv grammatik va imlo qoidalariga rioya qilgan holda yozma fikrni bayon etishdir.

Axborotni yozma bayon etish, odatda, ikki yo‘l bilan amalga oshiriladi:

- o‘z fikrini yozish;
- aytib (o‘qib) turilgan o‘zga shaxs nutqini yozuvda ifodalash.

Har ikkala holatda ham yozma matn (diskurs) yaratiladi. Yozish texnikasi deganda, grafika (tovush-harf munosabati va harfning ma‘no bildirish vazifasi), kalligrafiya (husnixat), orfografiya (imlo) nazarda tutiladi.

Grafika o‘qish va yozish texnikasi tushunchalari bilan chambarchas bog‘liq.

Imlo so‘z va gaplarni yozish va ularga doir qoidalar yig‘indisidir.

Husnixat tushunchasi tarkibiga tovush va tovush birikmalarini yozuvda tasvirlaydigan yozuv-chizuv vositalari majmuasi (harflar, harf birikmalari, harf usti va harf osti belgilari) kiradi.

Husnixat harf, harf birikmasi, so‘z asosida, imlo esa morfema, so‘z gap darajasida, yozma nutq esa gap, abzats (gap boshi) va o‘zaro bog‘langan matn (diskurs) materialida o‘rgatiladi. Yozuv malakasi husnixat, imlo, tuzish (fikrni yozma bayon etish maqsadida gaplarni biriktirish), yozuvning leksik va grammatik ko‘nikmalaridan tashkil topadi.

CHET (INGLIZ, NEMIS VA FRANSUZ) TILLAR BO'YICHA O'QUVCHILARGA SINFLAR KESIMIDA QO'YILADIGAN TALABLAR

10-sinf
Nutqiy kompetensiya
Tinglab tushunish
<i>Tinglash orqali umumiy mazmunni tushunish</i>
10-sinfga mos soʻzlar, iboralar, jummalarni tushunganligini qoʻl bilan koʻrsatish, javob berish, tanlash va h.k.lar orqali namoyish etadi.
10-sinfga mos shaxsiy mavzular va maʼlumot beruvchi matnlar yuzasidan monologlar, maʼruzalar, izohlar, faktlarga asoslangan matnlarni tinglab, ularning asosiy gʻoyasini tushunadi.
10-sinfga mos qisqa matnlar, masalan, shaxsiy va boshqa mavzulardagi izohlar, faktlarga asoslangan matnlar, hikoyalar yuzasidan aniq belgilarni tinglab tushunadi.
10-sinfga mos fonema, soʻz va jumlalarining talaffuz va intonatsiya xususiyatlarini, masalan, tovushlar artikulyatsiyasi, soʻzlar va jumlar urgʻusi, intonatsiya orqali aniqlay oladi.
<i>Oʻzaro suhbatni tushunish</i>
Shaxsiy maʼlumot va 10-sinf darajasiga mos boshqa mavzular haqidagi suhbatlarning asosiy maʼnosini tushunadi.
10-sinfga mos shaxsiy va boshqa mavzular haqidagi suhbatlarning alohida belgilarini tinglab tushunadi.
10-sinfga mos suhbatdagi soʻzlovchilarning vazifalari, his-tuygʻulari va munosabatini aniqlay oladi.
<i>Eʼlonlar va koʻrsatmalarni tinglab tushunish</i>
10-sinf darajasiga mos darsda beriladigan koʻrsatmalar, masalan, <i>slayddagi qaydlarni yozib oling, tarqatma materialni toʻldiring</i> kabilarga rioya qiladi.
10-sinf darajasiga mos biror narsani yasash yoki tayyorlash jarayoni, masalan, onlayn profil, taqdimot ishlab chiqish va insho tuzish jarayonini kuzatish, aniqlash va tartibga solish haqidagi nutqni tinglab tushunadi.
Gapirish
<i>Umumiy soʻzlashuv koʻnikmalari</i>
10-sinfga mos soʻzlar, iboralar, matnlardagi jummalarni ayta oladi. Aniqlik yetishmasligi mumkin.
10-sinf darajasiga mos fonemalar, soʻzlar, gap va dialoglarni toʻgʻri qaytaradi, aniqlaydi va talaffuz qiladi. Bunda tovushlar artikulyatsiyasi, soʻzlar va jumla tarkibidagi urgʻular, intonatsiyasiga eʼtibor qaratadi.
10-sinfga mos keladigan tayyor va tezkor kontekstdagi kundalik va kam darajada tanish ssenariylar boʻyicha pragmatik oʻzlashtirishni namoyish etadi. Bunda guruhda muhokama, maʼlumot soʻrash, tasdiqlash yoki rad etish, rozilik

bildirish, tushunish, berilgan savollarga zudlik bilan javob berish kabi yetarli darajadagi tayyorgarlik asosida pragmatik kompetensiyani namoyish etadi.

Monolog

10-sinfga mos mavzularda oldindan tayyorlangan va mashq qilgan holda aniqlik bilan monolog ayta oladi.

Umumiy og‘zaki muloqot

10-sinfga mos shaxsiy ma’lumotlar, qiziqishlari va mavzularga oid qisqa va oddiy savollarni so‘raydi va javob beradi.

10-sinfga mos kundalik mavzular va boshqa mavhum mavzular haqida qisqa va oddiy suhbatga kirisha oladi. Bunda oddiy jumlarlar qo‘llanadi va savollar beriladi.

10-sinfga mos tanish mavzular va boshqa mavzular yuzasidan qisqa va oddiy fikr bildiradi. Bunda “shaxsan men”, “nazarimda”, “sizningcha qanday?”, “bu ayni haqiqat”, “tasdiqlash uchun ishonchim komil emas” kabi munosabatlar turini ko‘rsata oladi.

Maqsadga yo‘naltirilgan mashg‘ulot

10-sinfga mos “muammoni tushuntirib berish”, “ma’lumot almashish”, “aniqlik kiritish” kabi ma’lumotni so‘raydi yoki beradi va kundalik vazifani bajaradi.

10-sinfga mos so‘rovnoma o‘tkazish, hamkorlikda taqdimot tayyorlash, variantlar ro‘yxatini baholash kabi vaziyatlarda maqsadga erishish yoki yechim topish uchun muhokama qilish va tekshirishga doir suhbatlarda jumlarlar yordamida gapiradi.

Matn bilan ishlash

10-sinfga mos mavzularda bir o‘zi yoki boshqalar bilan hamkorlikda so‘rovnoma natijalari asosida diagramma, devoriy gazeta kabilarni ishlab chiqadi va puxta tuzilgan jumlarlar yordamida aytib beradi.

O‘qish

Umumiy o‘qib tushunish

10-sinfga mos yoki tanish mavzularda so‘zlar, iboralar, jumlarlarni o‘qiydi va tushunganini moslashtirish, raqamlar bilan belgilash orqali ko‘rsatadi.

10-sinfga mos yoki tanish mavzuga oid juda qisqa va oddiy, badiiy va haqiqatga asoslangan matnlarni o‘qiydi va tushunganini asosiy joylari uchun sarlavha tanlash, savollarga javob berish orqali namoyish qiladi.

10-sinfga mos tanish yoki boshqa mavzuga oid va oddiy badiiy yoki haqiqatga asoslangan matnni o‘qiydi va undagi ma’lumotni tushunganini namoyish qiladi. Bunda dastavval matnning umumiy ma’nosini anglash, matndagi maxsus ma’lumotlarni topish va so‘zlarning ma’nosini kontekstdan topish kabi o‘qish usullarini qo‘llaydi.

Yo‘nalishni aniqlash uchun o‘qish

10-sinfga mos tanish predmetlar va joylar, savdo markazlari, poyezd stansiyalariga tegishli qoidalar, ish soatlari haqidagi belgilar, e’lonlar, qisqa va oddiy belgilarni o‘qiydi va tushunganini namoyish etadi.

Yozishmalarni o‘qish

10-sinf ga mos yoki boshqa mavzular haqidagi xat, elektron pochta yoki xabarni o‘qiydi hamda asosiy mavzular va kerakli ma’lumotlarni aniqlaydi.

Tartibli ma’lumotlarni o‘qib tushunish

10-sinfga mos yoki boshqa mavzulardagi oddiy matnlarni o'qiydi va ulardagi paragraflar tartibi, paragraflar uchun mos sarlavhalar, ritorik uslub va hokazolar haqidagi oddiy matnni tashkil qilishni o'qib tushunganini namoyish etadi.

10-sinfga mos, tanish yoki darajasiga mos mavzu bo'yicha kundalik so'zlashuv tilida diagramma va veb sahifalarda berilgan ma'lumotlarni o'qiydi va tushunganini namoyish etadi.

Internet yoki kitoblardagi 10-sinf darajasiga mos mavzularda qisqa va oddiy ma'lumotlarni o'qiydi, baholaydi va sharhlaydi.

10-sinf darajasiga mos axborot matnlarini o'qib, solishtiradi va taqqoslaydi.

Ko'rsatmalarni o'qish

10-sinf darajasiga mos ko'rsatmalarni o'qiydi va tushunganini ko'rsatadi, masalan, ularni ketma-ketlikda joylashtiradi, bajaradi, navbatdaxisini taxmin qiladi, farqini aniqlaydi va hokazo.

Yozish

Umumiy yozish ko'nikmasini rivojlantirish

10-sinf darajasiga mos va boshqa mavzular bo'yicha mavhum va aniq g'oyalarni ifodalovchi so'zlar, jumlar, paragraflar va matnlar yozadi.

10-sinf darajasiga mos keladigan bosh harf va tinish belgilaridan to'g'ri foydalanadi.

10-sinf darajasiga mos tanish yoki boshqa mavzu bo'yicha 80 ga yaqin so'zdan iborat turli tavsif, masalan, hikoya, tarjimai hol, maqola, elektron pochta va hokazo yozadi.

Yozishmalar

10-sinf darajasiga mos shaxsiy, tanish yoki boshqa mavzu bo'yicha qisqa va oddiy elektron pochta, xat yoki xabar yozadi.

Maqsadga yo'naltirilgan yozish

Asosiy g'oyalar va tafsilotlar bo'yicha yozganlarini qayta ko'rib chiqish uchun o'zi va tengdoshlari fikr-mulohazalarini ko'rib chiqadi va muhokamada ishtirok etadi.

Matn bilan ishlash

Og'zaki matnni, agar ular mavzu bilan yaqin bo'lsa, yozma jumalarda qayta ishlaydi, masalan, qisqa monologni tinglaydi va asosiy ma'lumotlarni aniqlaydi va hokazo.

10-sinf darajasiga mos yozma matnni so'zlar, iboralar yoki oddiy jumlar bilan tanish yoki boshqa mavzular bo'yicha qayta ishlash, masalan, matnni o'qish va diagramma, jadval, xarita va hokazolarni to'ldirishni amalga oshiradi.

10-sinf darajasiga mos grafika, xarita yoki diagrammalarga muhim fikrlarni qisqacha tavsiflovchi iboralar yoki jumlar bilan izoh yozadi.

Til kompetensiyasi

Grammatik kompetensiya

10-sinf darajasiga mos grammatik tuzilmalarni eshitib, tushunganini aniqlash, tanlash, amalda qo'llash, so'zlashish va hokazolar orqali namoyish etadi.

10-sinf darajasiga mos grammatik tuzilmalarni tushunganini namoyish etadigan jummalarni ayta oladi.

10-sinf darajasiga mos grammatik tuzilmalarni yozma matn asosida tushunganini moslashtirish, kataklarni belgilash, soʻzlashish va hokazolar orqali namoyish etadi.

10-sinf darajasiga mos grammatik tuzilmalarni tushunganini namoyish etadigan soʻzlar, jumlar va matnlarni yozadi.

Leksik kompetensiya

10-sinf darajasiga mos mavzulardagi soʻzlarni eshitib, tushunganini moslashtirish, katakchalarni belgilash, gapirish va hokazolar orqali namoyish etadi.

10-sinf darajasiga mos soʻzlarni tushunganini koʻrsatadigan soʻzlar hamda jummalarni aytadi.

10-sinf darajasiga mos mavzulardagi soʻzlarni yozma matn asosida tushunganini namoyish etadi.

10-sinf darajasiga mos soʻzlarni tushunganini namoyish etadigan soʻzlar hamda jummalarni yozadi.

11-sinf

Nutqiy kompetensiya

Tinglab tushunish

Tinglash orqali umumiy mazmunni tushunish

11-sinfga mos soʻzlar, iboralar, jummalarni tushunganligini qoʻl bilan koʻrsatish, javob berish, tanlash va h.k.lar orqali namoyish etadi.

11-sinfga mos shaxsiy mavzular va maʼlumot beruvchi matnlar yuzasidan monologlar, maʼruzalar, izohlar, faktlarga asoslangan matnlarni tinglab, ularning asosiy gʻoyasini tushunadi.

11-sinfga mos qisqa matnlar, masalan, shaxsiy va boshqa mavzulardagi izohlar, faktlarga asoslangan matnlar, hikoyalar yuzasidan aniq belgilarni tinglab tushunadi.

11-sinfga mos fonema, soʻz va jumlalarining talaffuz va intonatsiya xususiyatlarini, masalan, tovushlar artikulyatsiyasi, soʻzlar va jumlar urgʻusi, intonatsiya orqali aniqlay oladi.

Oʻzaro suhbatni tushunish

Shaxsiy maʼlumot va 11-sinf darajasiga mos boshqa mavzular haqidagi suhbatlarning asosiy maʼnosini tushunadi.

11-sinfga mos shaxsiy va boshqa mavzular haqidagi suhbatlarning alohida belgilarini tinglab tushunadi.

11-sinfga mos suhbatdagi soʻzlovchilarning vazifalari, his-tuygʻulari va munosabatini aniqlay oladi.

Eʼlonlar va koʻrsatmalarni tinglab tushunish

11-sinf darajasiga mos darsda beriladigan koʻrsatmalar, masalan, *slayddagi qaydlarni yozib oling, tarqatma materialni toʻldiring* kabilarga rioya qiladi.

11-sinfga mos biror narsani yasash yoki tayyorlash jarayoni, masalan, so‘rovnoma va taqdimot ishlab chiqish, insho tuzish, biror loyihada ishtirok etish jarayonini kuzatish, aniqlash va tartibga solish kabilarni tushunadi.

Gapirish

Umumiy so‘zlashuv ko‘nikmalari

11-sinfga mos so‘zlar, iboralar, matnlardagi jummalarni ayta oladi.

11-sinf darajasiga mos fonemalar, so‘zlar, gap va dialoglarni to‘g‘ri qaytaradi, aniqlaydi va talaffuz qiladi. Bunda tovushlar artikulyatsiyasi, so‘zlar va jumla tarkibidagi urg‘ular, intonatsiyasiga e‘tibor qaratadi.

11-sinfga mos keladigan tayyor va tezkor kontekstdagi kundalik va kam darajada tanish ssenariylar bo‘yicha pragmatik o‘zlashtirishni namoyish etadi. Bunda guruhda muhokama qilish, ma‘lumot so‘rash, tasdiqlash yoki rad etish, rozilik bildirish, tushunish, takliflarni ishlab chiqish va ularga munosabat bildirish, muqobil yondashuvlarni taklif qilish, insonlarni fikr bildirishga chaqirish kabi yetarli darajadagi tayyorgarlik asosida pragmatik kompetensiyani namoyish etadi.

Monolog

11-sinfga mos mavzularda oldindan tayyorlangan va mashq qilgan holda aniqlik bilan monolog ayta oladi.

Umumiy og‘zaki muloqot

11-sinfga mos shaxsiy ma‘lumotlar, qiziqishlari va mavzularga oid qisqa va oddiy savollarni so‘raydi va javob beradi.

11-sinfga mos kundalik mavzular va boshqa mavhum mavzular haqida qisqa va oddiy suhbatga kirisha oladi. Bunda oddiy jumlar qo‘llanadi va savollar beriladi.

11-sinfga mos tanish mavzular va boshqa mavzular yuzasidan qisqa va oddiy fikr bildiradi. Bunda “shaxsan men”, “nazarimda”, “sizningcha qanday?”, “bu ayni haqiqat”, “tasdiqlash uchun ishonchim komil emas” kabi munosabatlar turini ko‘rsatadi.

Maqsadga yo‘naltirilgan mashg‘ulot

11-sinfga mos “muammoni tushuntirib berish”, “ma‘lumot almashish”, “aniqlik kiritish” kabi ma‘lumotni so‘raydi yoki beradi va kundalik vazifani bajaradi.

11-sinfga mos so‘rovnoma o‘tkazish, hamkorlikda taqdimot tayyorlash, variantlar ro‘yxatini baholash kabi vaziyatlarda maqsadga erishish yoki yechim topish uchun muhokama qilish va tekshirishga doir suhbatlarda jumlar yordamida gapiradi.

Matn bilan ishlash

11-sinfga mos mavzularda bir o‘zi yoki boshqalar bilan hamkorlikda so‘rovnoma natijalari asosida diagramma, poster kabilarni ishlab chiqadi va puxta tuzilgan jumlar yordamida aytib beradi.

O‘qish

Umumiy o‘qib tushunish

11-sinfga mos yoki tanish mavzularda so‘zlar, iboralar, jummalarni o‘qiydi va tushunganini moslashtirish, tanlash, raqamlar bilan belgilash, muhokama qilish, xulosa chiqarish, fikr bildirish orqali ko‘rsatadi.

11-sinfga mos yoki tanish mavzuga oid juda qisqa va oddiy, badiiy va haqiqatga asoslangan matnlarni o'qiydi va tushunganini asosiy joylari uchun sarlavha tanlash, savollarga javob berish orqali namoyish qiladi.

11-sinfga mos tanish yoki boshqa mavzuga oid va oddiy badiiy yoki haqiqatga asoslangan matnni o'qiydi va undagi ma'lumotni tushunganini namoyish qiladi. Bunda dastavval matnning umumiy ma'nosini anglash, matndagi maxsus ma'lumotlarni topish va so'zlarning ma'nosini kontekstdan topish kabi o'qish usullarini qo'llaydi.

Yo'nalishni aniqlash uchun o'qish

11-sinfga mos tanish predmetlar va joylar, savdo markazlari, poyezd stansiyalariga tegishli qoidalar, ish soatlari haqidagi belgilar, e'lonlar, qisqa va oddiy belgilarni o'qiydi va tushunganini namoyish etadi.

Yozishmalarni o'qish

11-sinf ga mos yoki boshqa mavzular haqidagi xat, elektron pochta yoki xabarni o'qiydi hamda asosiy mavzular va kerakli ma'lumotlarni aniqlaydi.

Tartibli ma'lumotlarni o'qib tushunish

11-sinfga mos yoki boshqa mavzulardagi oddiy matnlarni o'qiydi va ulardagi paragraflar tartibi, paragraflar uchun mos sarlavhalar, ritorik uslub va hokazolar haqidagi oddiy matnni tashkil qilishni o'qib tushunganini namoyish etadi.

11-sinfga mos, tanish yoki darajasiga mos mavzu bo'yicha kundalik so'zlashuv tilida diagramma va veb sahifalarda berilgan ma'lumotlarni o'qiydi va tushunganini namoyish etadi.

Internet yoki kitoblardagi 11-sinf darajasiga mos mavzularda qisqa va oddiy ma'lumotlarni o'qiydi, baholaydi va sharhlaydi.

11-sinf darajasiga mos axborot matnlarini o'qib, solishtiradi va taqqoslaydi.

Ko'rsatmalarni o'qish

11-sinf darajasiga mos ko'rsatmalarni o'qiydi va tushunganini ko'rsatadi, masalan, ularni ketma-ketlikda joylashtiradi, bajaradi, navbatdaxisini taxmin qiladi, farqini aniqlaydi va hokazo.

Yozish

Umumiy yozish ko'nikmasini rivojlantirish

11-sinf darajasiga mos va boshqa mavzular bo'yicha mavhum va aniq g'oyalarni ifodalovchi so'zlar, jumlar, paragraflar va matnlar yozadi.

11-sinf darajasiga mos keladigan bosh harf va tinish belgilaridan to'g'ri foydalanadi.

11-sinf darajasiga mos tanish yoki boshqa mavzu bo'yicha 90 ga yaqin so'zdan iborat turli tavsif, masalan, hikoya, tarjimai hol, maqola, elektron pochta va hokazo yozadi.

Yozishmalar

11-sinf darajasiga mos shaxsiy, tanish yoki boshqa mavzu haqida qisqa va oddiy elektron pochta, xat yoki xabar yozadi.

Maqsadga yo'naltirilgan yozish

Mavhum, shuningdek, aniq mavzular bo'yicha yozganlarini qayta ko'rib chiqish uchun o'z-o'zini va tengdoshlarning fikr-mulohazalarini ko'rib chiqadi va muhokamada ishtirok etadi.

Matn bilan ishlash

Og'zaki matnni, agar ular mavzu bilan yaqin bo'lsa, yozma jumalarda qayta ishlaydi, masalan, qisqa nutqni tinglaydi va asosiy ma'lumotlarni yozadi va hokazo.

11-sinf darajasiga mos yozma matnni so'zlar, iboralar yoki oddiy jumlar, tanish yoki boshqa mavzular bo'yicha qayta ishlash, masalan, matnni o'qish va diagramma, jadval, xarita va hokazolarni to'ldirishni amalga oshiradi.

11-sinf darajasiga mos grafika, xarita yoki diagrammalarga muhim fikrlarni qisqacha tavsiflovchi iboralar yoki jumlar bilan izoh beradi.

Til kompetensiyasi

Grammatik kompetensiya

11-sinf darajasiga mos grammatik tuzilmalarni eshitib, tushunganini aniqlash, tanlash, amalda qo'llash, so'zlashish va hokazolar orqali namoyish etadi.

11-sinf darajasiga mos grammatik tuzilmalarni tushunganini namoyish etadigan jumalarni ayta oladi.

11-sinf darajasiga mos grammatik tuzilmalarni yozma matn asosida tushunganini moslashtirish, kataklarni belgilash, so'zlashish va hokazolar orqali namoyish etadi.

11-sinf darajasiga mos grammatik tuzilmalarni tushunganini namoyish etadigan so'zlar, jumlar va matnlarni yozadi.

Leksik kompetensiya

11-sinf darajasiga mos mavzulardagi so'zlarni eshitib, tushunganini moslashtirish, katakchalarni belgilash, gapirish va hokazolar orqali namoyish etadi.

11-sinf darajasiga mos so'zlarni tushunganini ko'rsatadigan so'zlar hamda jumalarni aytadi.

11-sinf darajasiga mos mavzulardagi so'zlarni yozma matn asosida tushunganini namoyish etadi.

11-sinf darajasiga mos so'zlarni tushunganini namoyish etadigan so'zlar hamda jumalarni yozadi.

CHET TILLARINI O'QITISH MAZMUNI

O'qitish mazmuni jahonda e'tirof etilgan didaktik ta'limotga binoan bilim, ko'nikma va malakalarni o'z ichiga oladi. Chet tilni amaliy o'rganishda lingvistik nazariy bilimlar bayon etilmaydi. Bilim til materialini bilish (ko'nikma) va uni o'zlashtirishda yuz beradigan qiyinchiliklarni oddiy so'zlar bilan sodda tilda tushuntirish, ya'ni xatolarning oldini olishga qaratilgan ko'rsatma ma'nosini bildiradi. Ko'nikma tarkibiga kiradigan amaliy qoida ona tili va chet tilida

farqlanadigan yoki til ichki interferensiyasini keltirib chiqaradigan chet tili hodisalari bo'yicha beriladi (masalan: artikl' (ona tilida yo'q), otning ko'plik shakli (birlik shakli leksik birlik hisoblanadi) yoki ingliz tilidagi otning ko'plik shakli, qaratqich kelishigi, fe'lning sodda hozirgi zamondagi uchinchi shaxs birlik shakli (har uchalasi [z], [s], [iz] qabilida talaffuz etiladi va til ichki interferensiyasiga sabab bo'ladi).

O'qitish mazmuni komponentlaridan til materiali o'rganilmish chet tili sistemasidan minimum sifatida tanlanadi (o'quvchi uchun u lisoniy maksimum hisoblanadi). Minimum til o'rgatish uchun zarur va yetarli bo'lmog'i kerak. Tanlangan minimumdagi lisoniy birliklarni o'zlashtirishda qiyinchilik tug'diradigan qismigina til materialining o'rgatish mazmunini tashkil etadi va o'quv dasturidan o'rin oladi.

Chet til o'qitish mazmuni uch tarkibli ta'limiy hodisadir:

- 1) nutq mavzulari;
- 2) ko'nikma va malakalarga qo'yiladigan talablar;
- 3) til materiali.

O'qitish mazmuni mavjud sharoitga ko'ra, jumladan, o'quv predmetiga ajratilgan vaqtga qarab tanlanadi.

Asosiy nutq mavzulari o'quvchining kundalik hayoti, ijtimoiy hayoti hamda uni o'rab turgan atrof-muhit, O'zbekiston va tili o'rganilayotgan mamlakatga oid kichik mavzularni o'z ichiga qamrab oladi.

O'quv dasturida sinflar bo'yicha taqsimlangan asosiy mavzular miqdori darslikda shu miqdordagi bo'limlar bo'lishi kerak, degan ma'noni anglatmaydi. Asosiy mavzular tarkibidagi kichik mavzular ham til materiali hajmidan kelib chiqqan holda alohida bo'lim bo'lishi mumkin. Tanlab olingan mavzu va matnlar o'quvchilar yoshi va qiziqishlariga mos bo'lishi kerak.

Dasturda "Loyiha ish"lari ham sinflar kesimida kiritildi. Loyiha ishi – bu o'quvchi yoki bir guruh o'quvchilar tomonidan berilgan vazifa yoki muammo yechimini rejalashtirishdan to natijani taqdim etishgacha bo'lgan mustaqil ishlash jarayonidir. Loyihaviy ish demokratik va harakatga yo'naltirilgan ta'lim usuli bo'lib, unda o'quvchilar vazifa yoki muammo ustida ishlash uchun birlashadilar va shu bilan birga ularning har doim faol bo'lishi va maksimal shaxsiy mas'uliyat bilan o'rganishlari ta'minlanadi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida chet til o'quv predmetiga ajratilgan soatlar miqdori:

I sinfda haftasiga 2 soat (o'quv yiliga 66 soat).

II-IV sinflarda haftasiga 2 soat (o'quv yiliga 68 soat).

V-XI sinflarda haftasiga 3 soat (o'quv yiliga 102 soat).

INGLIZ TILI GRAMMATIK MINIMUMI

10-sinf (B1)

- **Zamonlar moslashuvi;**
- **Modal fe'llar (ehtimollik ma'nosida):** *can, must, might, could, etc.*
- **Bog'lovchili ergash gaplar (Relative clauses):** *The film that we saw last night was really funny.*
- **Shart ergash gaplar (Zero, first and second conditionals);**
- **Ko'chirma va o'zlashtirma gaplar:** *Harry said: "I want to leave". Harry said that he wanted to leave.*
- **O'zlashtirma buyruq gaplar:** *Dad asked me to open the door.*
- **Majhul nisbat (hozirgi, o'tgan zamonda, modal fe'llar bilan);**
- **"Unless", "if not" shakllaridan foydalanish:** *Plants don't grow unless they have light.*
- **Iboralar:** *to be interested in, to be into, to be fond of, to be crazy about, to be keen on, to be afraid of.*
- **Ot yasovchi suffikslar:** *- sion, - ment, - ance, - cy, -ist.*

11-sinf (B1)

- **Sanoqli va sanoqsiz otlar, aniqllovchilar (umumlashtiruv):** *bread, cards, few, a few, much, several, no, plenty of, etc.*
- **Gerund and Infinitive (umumlashtiruv):** *My brother's good at singing. My mom can't stand doing housework. I would like to go.*
- **Zamonlar va ularning moslashuvi (umumlashtiruv);**
- **Ibora:** *used to, We used to live in a small flat.*
- **Modal fe'llar (umumlashtiruv):** *Modals of obligation, necessity and advice: must, need, ought to, should, have to, etc.*
- **Kelasi oddiy va davomli zamon:** *Will you be working all weekend?*
- **Shart ergash gaplar (umumlashtiruv);**
- **Tugallangan o'tgan zamon:** *I'd seen the film before but I enjoyed seeing it again.*
- **Majhul nisbat shakllari (umumlashtiruv);**
- **Bog'lovchili ergash gaplar (Relative clauses, umumlashtiruv);**
- **Artikllar (a, an, the, zero article, umumlashtiruv);**
- **Ko'chirma va o'zlashtirma gaplar (tasdiq, so'roq, inkor, buyruq) gaplar;**
- **Iboralar:** *have/get something done, see someone do/doing, need doing;*
- **Bog'lovchilar:** *In order to, so that, although, whereas, while, because, as.*
- **Predloglar:** *despite, in spite of, according to, because of, besides, instead of, unless.*
- **O'tish so'zlari:** *Actually, finally, firstly, to be honest, frankly speaking, however, etc.*

INGLIZ TILI FANIDAN TALAFFUZ MINIMUMI

- Unli tovushlar (20 ta) va undosh tovushlar (24 ta), urg‘u va ohang (intonatsiya) talaffuz minimumidan o‘rin oladi. Ayni paytda talaffuzni o‘rgatish mazmuni sifatida o‘quvchilarga muayyan qiyinchilik tug‘diradigan quyidagi fonetik hodisalarga maxsus e‘tibor qaratiladi:
- **Unlilar:** qisqa [i, e, æ, ɒ, u, ʌ]; cho‘ziq [i:, ɑ:, ɔ:, u:, ə:]; diftonglar [ei, ai, ou, iə, eə, au, uə];
- **Undoshlar tizmasi** (consonant clusters): so‘z boshida [sk, sp, st, fl, kl, pl, θr, tw, str, spr ...]; so‘z oxirida [ks, ps, ts, ns, kt, ʃt, ʃn, tn, tl, nd, dz, gz, lz, dn, bl, ld, vd, lts, ndz, nsl, nts, sts, ksts, ldrnz ...]; so‘z o‘rtasida [ntl, ndl, ndm, vnt...];
- **So‘z oxirida jarangli undoshlar** [b, d, g, z, dʒ, ʒ, v];
- **Tovushlar oppozitsiyasi: qisqa-cho‘ziqlik** [i-i:, ɒ- ɔ:, u-u:, ʌ-ɑ:]; diftonglar [ei-ai, iə-eə, ou-ɔi, uə-u, au-ou] undoshlar [f-p, r-l, vw, θs, θf, ðz, v, d, l, r, w].
- **Urg‘u:** urg‘uli va urg‘usiz bo‘g‘in; ko‘p bo‘g‘inli so‘zda birlamchi va ikkilamchi urg‘u; fraza urg‘usi; gapda urg‘u.
- **Intonatsiya** (ohang): ko‘tariluvchi va pasayuvchi ohang. Gap turlarida farqlanuvchi intonatsiya.
- Talaffuz minimumi darslik va o‘quv qo‘llanmalarini yaratish chog‘ida leksik va grammatik materiallarning tanlanishi va taqsimoti bilan bog‘liq holda sinflar bo‘yicha mashqlarda o‘zlashtirishga mo‘ljallanadi.

UMUMIY O‘RTA TA‘LIM MAKTABLARIDA INGLIZ TILI FANIDAN HAR BIR SINFDAN O‘RGANILADIGAN MAVZULAR TAQSIMOTI

10-sinf (B1) 102 soat			
T/r	Mavzu nomi	O‘quv mazmuni	Soat (B1)
1.	O‘zim haqimda	- Shaxsiy ma’lumotlar; - O‘zi va oila a’zolari, do‘stlarini tasvirlash; - Vaqtga doir iboralar; - Shaxslarning onlayn profillari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish, gapirish, yozish mashg‘ulotlari;	4
2.	Moda	- Kiyinish turlari; - Kiyimlarni tasvirlovchi sifatlar; - Milliy kiyimlar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish,	4

		gapirish, yozish mashg'ulotlari;	
3.	Mening hayotim	- Hayotiy o'zgarishlar; - O'smirlar hayoti: bugun va oldin; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
4.	Sport	- Sport turlari; - Sog'lom bo'lish uchun tavsiyalar; - Olimpiada o'yinlari; - Chempionlar va ularning sifatleri; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
5.	Ijtimoiy hayot	- Jinoyat va javobgarlikka doir so'zlar; - Mumkin va mumkin bo'lmagan narsalar haqida; - Huquqni muhofaza qilish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
6.	Shahar va qishloq	- Shahar hayotiga doir ma'lumotlar; - Qishloqdagi hayot; - Shahar muammolariga o'smirlarning yechimlari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
7.	Munosabatlar	- O'smirlarning do'stlari va oila a'zolari bilan munosabatlari; - O'smirlikda tanlov va majburiyat; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
8.	Sayohat	- Sayohat va uni rejalashtirish; - Xorijga sayohat qilish; - Sayohat davomida qilinadigan ishlarga oid so'zlar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
9.	Xarid	- Savdo va xarid qilish; - Pul va uni tejab ishlatish bo'yicha tavsiyalar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
10.	Oziq-ovqatlar	- Oziq-ovqatlarni tasvirlashga doir sifatlar; - Milliy taomlar; - Ovqat buyurtma qilish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4

11.	Salomatlik	- Tana a'zolari; - Kasallik turlari; - Sog'lom bo'lish uchun tavsiyalar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
12.	Hayvonot dunyosi	- Yovvoyi hayvonlar va hasharotlar; - G'aroyib hayvonlar va ularning sifatleri; - Hayvonlarni asrab-avaylash; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
13.	His-tuyg'ular	- Kayfiyat va his-tuyg'ularga doir so'zlar; - Kundalik hayotdagi voqealarga munosabat bildirish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
14.	Televideniye va filmlar	- Televideniya va ko'ngilochar dasturlar haqida; - Film sanoati; - Film janrlari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
15.	Zamonaviy dunyo	- Zamonaviy texnologiyalar; - O'smirlar uchun raqamli dasturlar va ulardan foydalanish; - Raqamli savodxonlik; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
16.	Ilm-fan dunyosi	- Ilm-fanga doir so'z va atamalar; - Tajriba va eksperimentlar o'tkazish; - Yosh ixtirochilar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
17.	Mashhur kishilar	- Noyob qobiliyatli kishilar va ularning sifatleri; - Mashhurlar va ularning hayoti; - Biografiya yozish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
18.	Kasbiy faoliyat	- Kasblar nomlari; - Kasb egallash uchun zarur ko'nikmalar;	4

		- Ishga joylashish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	
19.	Yozma ommaviy axborot vositalari	- Yozma OAV va uning turlari; - Media savodxonlik; - Kitob o'qish va uni tahlil qilish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
20.	Tanqidiy yondashuv	- Kundalik hayotda sodir bo'ladigan hodisalarga munosabat bildirish; - Ranglar va illyustratsiyalar; - Ishonchli va yolg'on xabarlarini farqlash; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
Takrorlash		12	
Loyiha ishlari		5	
Nazorat ishi		12	
Umumiy		102	

11-sinf (B1) 102 soat			
T/r	Mavzu nomi	O'quv mazmuni	Soat (B1)
1.	Xarid	- Zamonaviy savdo markazlari; - O'smirlarning xarid odatlari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
2.	Do'stlik	- Shaxsiy sifatlarni tasvirlash; - XXI asrda do'stlik munosabatlari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
3.	Sport o'yinlar va	- Sport va sportchilar hayoti; - Maktabdagi sport klublari; - Paralimpiada o'yinlari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
4.	Ob-havo	- Ob-havo turlari; - Tabiiy ofatlar; - Tabiiy ofatlar vaqtida harakat qilish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4

5.	Xobbidan ishga	- O'smirlarning sevimli mashg'ulotlari; - Kasbiy hayotga tayyorgarlik; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
6.	Salomatlik	- Kasalliklar va ularni davolash; - Birinchi yordam ko'rsatish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
7.	Musiq	- Musiq va cholg'u asboblari; - Mashhur san'atkorlar va ularning hayoti; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
8.	Arxitektura	- Binolarni tasvirlashga doir so'zlar; - Zamonaviy va diqqatga sazovor binolar; - Sevimli binosi haqida taqdimot qilish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
9.	Zamonaviy texnologiyalar	- Zamonaviy uskuna va qurilmalar; - Kelajakdagi o'zgarishlarni tasvirlash; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
10.	Hayvonlar	- Tabiat va hayvonlar haqida; - Yo'qolib ketayotgan hayvonlar va ularni muhofaza qilish; - Hayvonlar milliy ramzlar sifatida; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
11.	Ta'lim	- Ta'lim turlari va darajalari; - Turli mamlakatlarda o'qitish va o'rganish jarayoni; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
12.	Sayohat	- Sayohatni rejalashtirish; - E'lon va ko'rsatmalar; - Sayohat davomida e'tiborga olish kerak bo'lga jihatlar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4

13.	Ijtimoiy tarmoqlar	- Ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishga doir soʻz va iboralar; - Onlayn faoliyat; - Ijtimoiy tarmoqlarning foydali va zararli tomonlari - Mavzuga doir tinglab tushunish, oʻqib tushunish, gapirish, yozish mashgʻulotlari;	3
14.	Oziq-ovqatlar	- Dunyo ovqatlari va ularni tayyorlash; - Ovqatlanish madaniyati; - Mavzuga doir tinglab tushunish, oʻqib tushunish, gapirish, yozish mashgʻulotlari;	4
15.	Shahar yoki qishloq?	- Shahar va qishloq hayoti: ularni taqqoslash; - Dunyo shaharlari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, oʻqib tushunish, gapirish, yozish mashgʻulotlari;	3
16.	Filmlar	- Film ishlab chiqarishga doir soʻz va iboralar; - Mashhur filmlar, shaxslar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, oʻqib tushunish, gapirish, yozish mashgʻulotlari;	4
17.	Muloqot	- Kundalik oʻzaro muloqotlar; - Muloqot vositalari: suhbat, xat, e-mail; - Mavzuga doir tinglab tushunish, oʻqib tushunish, gapirish, yozish mashgʻulotlari;	4
18.	Mashhur kishilar	- Mashhur kishilarning sifatleri; - Mashhurlikning yaxshi va yomon tomonlari; - Muxlislik qilish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, oʻqib tushunish, gapirish, yozish mashgʻulotlari;	4
19.	Kasblar olami	- Kasblar va ish jarayoniga doir soʻz va iboralar; - Oʻsmirlar uchun kasblar; - Kasbiy hayotga tayyorgarlik; - Mavzuga doir tinglab tushunish, oʻqib tushunish, gapirish, yozish mashgʻulotlari;	4
20.	Kelajakdagi rejalar	- Kelajak uchun orzu va maqsadlar; - Stress va muammolarni yechish; - Kelajak uchun tanlov qilish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, oʻqib tushunish, gapirish, yozish mashgʻulotlari;	4
Takrorlash		12	

Loyiha ishlari	5
Nazorat ishi	12
Umumiy	102

- O‘quv dasturida berilgan mavzular va kichik mavzular, shuningdek sinflar kesimidagi grammatik, fonetik va boshqa yo‘nalishdagi materiallarga darslik majmualarini yaratishda mualliflar tomonidan ma’lum darajada ijodiy yondashgan holda o‘zgartirishlar kiritilishi mumkin.

NEMIS TILI GRAMMATIK MINIMUMI

10-sinf (B1)

- **O'tgan zamon shakllari:** Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt;
- **Boshqaruvli fe'llar:** Verb+Nominativ, Verb+Akkusativ, Verb+Dativ, Verb+Dativ+Akkusativ, Verb+Präposition+Dativ/Akkusativ;
- **O 'rin-joy predloglari (Wo? Wohin? Woher/):** aus, durch, nach, jenseits, von, ...
- **Otlarning turlanishi;**
- **Otlarning ko 'plik shakli;**
- **Sifatlarning turlanishi; Sifat darajalari;**
- **Infinitiv oborotlari:** zu+Infinitiv
- **Modal fe'llarining tuslanishi va qo'llanilishi:** wollen, können, sollen, dürfen, mlgen, müssen

11-sinf (B1)

- **Präsens va Futur I ning qo'llanilishi:** taxmin, rejalar, talabni ifoda etish;
- **Predlogli fe'llar:** sprechen + mit + Dat. ...
- **Ravishlar va so'roq so'zlar:** wo(r)..., da(r)...
- **O'zlik nisbati:** sich-Verben
- **Ergashgan qo 'shma gaplar:** Finalsatz, Temporalsatz
- **Buyruq mayli:** Konjunktiv I und II
- **Majhul nisbat:** Passiv

NEMIS TILI FANIDAN TALAFFUZ MINIMUMI

- Alifboning to'g'ri talaffuzi;
- **Unlilar:** qisqa [a, ɐ, e, ε, ə, i, ɪ, u, ʊ, o, ɔ, y]; cho'ziq [a:, e:, , i:, o:, u:, y:]; umlautli [ø:, ε:, y:]; diftonglar [ai, au, ɔy];
- **Undoshlar:** b, d, f, g, h, j, k, l, m, n, ŋ, p, ʁ, s, z, ʃ, t, v, ç, x; affrikatlar: pf, ts, tʃ;

- **Urg'u:** urg'uli va urg'usiz bo'g'in; ajraladigan va ajralmaydigan old qo'shimchali so'zlarda urg'u, ko'p bo'g'inli so'zda urg'u; qo'shma so'zlarda urg'u, fraza urg'usi; gapda urg'u.
- **Intonatsiya (ohang):** ko'tariluvchi va pasayuvchi ohang; gap turlarida farqlanuvchi intonatsiya;
- Talaffuz minimumi darslik va o'quv qo'llanmalarini yaratish chog'ida leksik va grammatik materiallarning tanlanishi va taqsimoti bilan bog'liq holda sinflar bo'yicha mashqlarda o'zlashtirishga mo'ljallanadi.
- Fonetika asosiy dars jarayonida integrallashgan holda amalga oshirilishi shart.

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA NEMIS TILI FANIDAN HAR BIR SINFDa O'RGANILADIGAN MAVZULAR TAQSIMOTI

10-sinf (B1) 102 soat			
T/r	Mavzu nomi	O'quv mazmuni	Soat (B1)
1.	Men va tengdoshlarim	- Tengdosh insonlar va ularning shaxsi haqida; - O'zi va oila a'zolari, do'stlarini tasvirlash; - Do'stlik munosabatlari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
2.	Ushalgan orzular	- Orzular va hayotdagi imkoniyatlar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
3.	Zamonamiz qahromonlari	- Qahramonlik haqida; - Kundalik hayotda jasoratli insonlar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
4.	His-tuyg'ular	- Kayfiyat va his-tuyg'ularga doir so'zlar; - Kundalik hayotdagi voqealarga munosabat bildirish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
5.	Shahar va qishloq	- Shahar hayotiga doir ma'lumotlar; - Qishloqdagi hayot; - Shahar muammolariga o'smirlarning yechimlari;	3

		- Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	
6.	Kelajakda	- Kelajakdagi hayot; - Kelajak uchun ixtirolar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
7.	Ijtimoiy hayot	- Ijtimoiy hayotga doir so'zlar; - Ijtimoiy muammolar va sabablari; - Ijtimoiy muhofaza; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
8.	Mehmonxona da	- Sayohat, mehmonxona va undagi qulayliklar; - Dunyodagi antiqa mehmonxonalar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
9.	Shahar hayoti	- Shahar hayotiga doir ma'lumotlar; - Ko'cha va harakat xavfsizligi; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
10.	Mening hayotim	- Hayotiy o'zgarishlar; - O'smirlar hayoti: bugun va oldin; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
11.	Oziq-ovqatlar	- Oziq-ovqatlarni tasvirlashga doir sifatlar; - Milliy va yoqtirgan taomlar; - Retsept: ovqatlarni tayyorlash usullari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
12.	Xarid	- Iste'mol va xarid qilish; - Supermarketlar va isrofgarlik; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
13.	Salomatlik	- Kun tartibi va kundalik odatlar; - Sog'lom bo'lish uchun tavsiyalar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
14.		- Bo'sh vaqtda qilinadigan mashg'ulotlar;	3

	Bo'sh vaqt	- Xobbilar, sevimli mashg'ulotlar; - Bo'sh vaqtni mazmunli o'tkazish uchun tavsiyalar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	
15.	Sport o'yinlar va	- Sport va o'yinlar turlari; - Sevimli sportini tasvirlash; - Sport va o'yinlar qoidalari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
16.	Ko'ngilochar dasturlar	- Kino va filmlar, film janrlari; - Sevimli filmni tasvirlash: yaxshi film qanday xususiyatlarga ega bo'ladi? - Teatr va sahna; - Mashhur san'atkorlar va ularning hayoti; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
17.	Zamonaviy dunyo	- Zamonaviy texnologiyalar; - O'smirlar uchun raqamli dasturlar va ulardan foydalanish; - Raqamli savodxonlik; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
18.	Qobiliyat va o'rganish	- Bilim, qobiliyat va imkoniyatlar; - O'rganish vositalari va strategiyalari; - O'rganishni o'rganish: samarali o'rganish uchun tavsiyalar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
19.	Tanqidiy yondashuv	- Kundalik hayotda sodir bo'ladigan hodisalarga munosabat bildirish; - Ishonchli va yolg'on xabarlarini farqlash; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
20.	Mashhur kishilar	- Noyob qobiliyatli kishilar va ularning sifatleri; - Mashhurlikning yaxshi va yomon tomonlari; - Muxlislik qilish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4

Takrorlash	12
Loyiha ishlari	5
Nazorat ishi	12
Umumiy	102

11-sinf (B1) 102 soat			
T/r	Mavzu nomi	O‘quv mazmuni	Soat (B1)
1.	Ta’lim	- Maktab, maktab va ta’lim turlari; - Turli mamlakatlarda o‘qitish va o‘rganish jarayoni; - Kelajak maktabi; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish, gapirish, yozish mashg‘ulotlari;	4
2.	O‘smirlar va tadbirkorlik	- O‘smirlar va imkoniyatlar; - Biznes g‘oyalar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish, gapirish, yozish mashg‘ulotlari;	4
3.	Xobbidan ishga	- O‘smirlarning sevimli mashg‘ulotlari; - Kasbiy hayotga tayyorgarlik; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish, gapirish, yozish mashg‘ulotlari;	3
4.	Nemis tili va imkoniyatlar	- Nemis tili va Germaniya haqida faktlar; - Nemis tilini nega o‘rganish kerak? - Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish, gapirish, yozish mashg‘ulotlari;	4
5.	Oila	- Oila a’zolari va XXI asrda oilaviy hayot; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish, gapirish, yozish mashg‘ulotlari;	4
6.	Biz va jamiyat	- Maslahat berish va maqtoov haqida; - Ijtimoiy hayot va munosabatlar; - Muloqot vositalari: suhbat, xat, e-mail; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish, gapirish, yozish mashg‘ulotlari;	4
7.	Adabiyot	- Nemis adabiyoti vakillari haqida; - Bir asar tahlili;	4

		- Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	
8.	Xarid	- Zamonaviy savdo markazlari; - O'smirlarning xarid odatlari; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
9.	Kerakli(-mas) buyumlar	- Turli buyumlar va ularning ahamiyati; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
10.	Bozorda	- Moda va sifat; - Iste'mol va ishlab chiqarish; - Mahsulotni baholash; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
11.	Pul bilan muomala	- Pul bilan muomala va qarzga kirish; - Pulni tejab ishlatish bo'yicha tavsiyalar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
12.	Iste'mol madaniyati	- Iste'molchi avlod; - Mahsulot va reklama; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
13.	Sayohat	- Sayohatni rejalashtirish va buyurtma berish; - E'lon va ko'rsatmalar; - Sayohat davomida e'tiborga olish kerak bo'lga jihatlar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
14.	Arxitektura	- Dunyo shaharlari; - Binolarni tasvirlashga doir so'zlar; - Zamonaviy va diqqatga sazovor binolar; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	3
15.	Shahar bo'ylab	- Shahar kartasini tushuna olish; - Shahar haqida ma'lumot tayyorlash;	2
16.	Recycling	- Chiqindi va ularni qayta ishlash; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o'qib tushunish, gapirish, yozish mashg'ulotlari;	4
17.		- Tabiat va hayvonlar haqida; - Hayvonlarni muhofaza qilish;	2

	Hayvonlar	- Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish, gapirish, yozish mashg‘ulotlari;	
18.	Atrof-muhit muhofazasi	- Tabiat va atrof muhit muammolari; - Tabiatni muhofaza qilish; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish, gapirish, yozish mashg‘ulotlari;	3
19.	Eng muhim resurs – suv	- Suvning ahamiyati haqida; - Suv muammolari haqida referat tayyorlash;	3
20.	Mashhur kishilar	- Mashhur kishilarning sifatleri; - Mashhurlar va ularning hayoti; - Mavzuga doir tinglab tushunish, o‘qib tushunish, gapirish, yozish mashg‘ulotlari;	4
Takrorlash		12	
Loyiha ishlari		5	
Nazorat ishi		12	
Umumiy		102	

- O‘quv dasturida berilgan mavzular va kichik mavzular, shuningdek sinflar kesimidagi grammatik, fonetik va boshqa yo‘nalishdagi materiallarga darslik majmualarini yaratishda mualliflar tomonidan ma’lum darajada ijodiy yondashgan holda o‘zgartirishlar kiritilishi mumkin.

FRANSUZ TILI GRAMMATIK MINIMUMI

10-sinf (B1)

- Voix passive
- Les temps simple (Présent, , future simple)
- Passé compose, plus-que-parfait
- Imparfait
- Verbe Vouloir, Pouvoir
- Les verbs modaux
- Les adjectives
- Les expressions
- Les expressions avec “Si”
- La phraséologie
- Les questios avec Quand?, Qui?, Que?, Comment?
- Le discours direct et indirect
- Les conjonctions

- L'infinitive des verbes
- La structure de la phrase
- La phrase complexe
- La phrase

11-sinf (B1)

- L'infinitif et le but
- Les adverbes
- Les conjonctions
- Les verbes modaux
- Le conditionnel
- Les adverbes du temps
- Les verbes indicatifs (passé composé, plus-que-parfait)
- Les questions
- La phraséologie
- Gérondif
- Les temps du future (future simple, futur dans le passé, future immédiat)

FRANSUZ TILI FANIDAN TALAFFUZ MINIMUMI

2-sinf (A1)

Izoh: fonetika asosiy dars jarayonida integrallashgan holda amalga oshirilishi shart.

- alifbo;
- unli va undosh tovushlarni to'g'ri talaffuz qilish;
- diftonglar;
- fransuz tilidagi burun tovushlar talaffuzi;
- fransuz tilida urg'u;
- darak, so'roq, inkor gaplarda ohang;
- buyruq gaplarda ohang;
- fransuz tilida so'z oxirida o'qilmaydigan harflar;
- «h» harfining o'qilish qoidalari;
- «c», «g» harflarining talaffuz qoidalari;
- o'zbek va fransuz tillaridagi harf birikmalarining talaffuzi;
- «n», «m» harflarining sof va burun tovushlarni hosil qilishi;
- diarektik belgilarning o'qilish qoidalari (accent aigu, accent grave, accent circonflexe);

3-sinf (A1)

- Sodda gaplar ohangi;

- Unlilarning ochiq va yopiq b o‘g‘inlarda o‘qilishi.
- Unli va undosh tovushlarni nutq jarayonida farqlash va ularni talaffuz qilish;
- Yordamchi so‘zlarning bir biriga bog‘lanib o‘qilishi;
- Darak, so‘roq gaplarning ohangi;
- Harf birikmalari.

4-sinf (A1)

- Unli va undosh harflarning o‘ziga xos talaffuzlari;
- Burun tovushlarining talaffuzi;
- So‘zlarning bir-biri bilan bog‘lab o‘qilishi;
- O‘qish texnikasi qoidariga rioya qilish;
- Darak, so‘roq, buyruq va his-hayajon gaplarning ohangi.

5-sinf (A1+)

- O‘rganilgan fonetik qoidalarga asoslangan holda tanish so‘zlarni to‘g‘ri talaffuz qilish;
- So‘zlardagi harf birikmalarni to‘g‘ri talaffuz qilish;
- Matnlarni o‘qish jarayonida urg‘u va ohang qoidalariga rioya qilish;
- Talaffuz qilish qoidalariga rioya qilish va to‘g‘ri talaffuz qilish malaka va ko‘nikmalarini rivojlantirish;
- Tematik lug‘at tuzish va uni to‘ldirish;
- Ma’lum kommunikativ vaziyatlarga asoslangan matnlarda turli xil kommunikativ gaplarning ohang normalarida talaffuz qilinishi.

6-sinf (A1+)

- O‘rganilgan fonetik qoidalarga asoslangan holda tanish so‘zlarni to‘g‘ri talaffuz qilish;
- So‘zlardagi harf birikmalarni to‘g‘ri talaffuz qilish;
- Matnlarni o‘qish jarayonida urg‘u va ohang qoidalariga rioya qilish;
- Talaffuz qilish qoidalariga rioya qilish va to‘g‘ri talaffuz qilish malaka va ko‘nikmalarini rivojlantirish;
- Tematik lug‘at tuzish va uni to‘ldirish;
- Ma’lum kommunikativ vaziyatlarga asoslangan matnlarda turli xil kommunikativ gaplarning ohang normalarida talaffuz qilinishi.

7-sinf (A2)

- O‘rganilgan fonetik qoidalarga asoslangan holda tanish so‘zlarni to‘g‘ri talaffuz qilish;
- So‘zlardagi harf birikmalarini to‘g‘ri talaffuz qilish;
- Matnlarni o‘qish jarayonida urg‘u va ohang qoidalariga rioya qilish;
- Talaffuz qilish qoidalariga rioya qilish va to‘g‘ri talaffuz qilish malaka va

ko'nikmalarini rivojlantirish;

- Tematik lug'at tuzish va uni to'ldirish;
- Ma'lum kommunikativ vaziyatlarga asoslangan matnlarda turli xil kommunikativ gaplarning ohang normalarida talaffuz qilinishi.

8-sinf (A2)

- O'rganilgan fonetik qoidalarga asoslangan holda tanish so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish;
- So'zlardagi harf birikmalarni to'g'ri talaffuz qilish;
- Matnlarni o'qish jarayonida urg'u va ohang qoidalariga rioya qilish;
- Talaffuz qilish qoidalariga rioya qilish va to'g'ri talaffuz qilish malaka va ko'nikmalarini rivojlantirish;
- Tematik lug'at tuzish va uni to'ldirish;
- Ma'lum kommunikativ vaziyatlarga asoslangan matnlarda turli xil kommunikativ gaplarning ohang normalarida talaffuz qilinishi.

9-sinf (A2)

- O'rganilgan fonetik qoidalarga asoslangan holda tanish so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish;
- So'zlardagi harf birikmalarni to'g'ri talaffuz qilish;
- Matnlarni o'qish jarayonida urg'u va ohang qoidalariga rioya qilish;
- Talaffuz qilish qoidalariga rioya qilish va to'g'ri talaffuz qilish malaka va ko'nikmalarini rivojlantirish;
- Tematik lug'at tuzish va uni to'ldirish;
- Ma'lum kommunikativ vaziyatlarga asoslangan matnlarda turli xil kommunikativ gaplarning ohang normalarida talaffuz qilinishi.

10-sinf (B1)

- O'rganilgan fonetik qoidalarga asoslangan holda tanish so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish;
- So'zlardagi harf birikmalarni to'g'ri talaffuz qilish;
- Matnlarni o'qish jarayonida urg'u va ohang qoidalariga rioya qilish;
- Talaffuz qilish qoidalariga rioya qilish va to'g'ri talaffuz qilish malaka va ko'nikmalarini rivojlantirish;
- Tematik lug'at tuzish va uni to'ldirish;
- Ma'lum kommunikativ vaziyatlarga asoslangan matnlarda turli xil kommunikativ gaplarning ohang normalarida talaffuz qilinishi.

11-sinf (B1)

- O'rganilgan fonetik qoidalariga asoslangan holda tanish so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish;
- So'zlardagi harf birikmalarni to'g'ri talaffuz qilish;
- Matnlarni o'qish jarayonida urg'u va ohang qoidalariga rioya qilish;
- Talaffuz qilish qoidalariga rioya qilish va to'g'ri talaffuz qilish malaka va ko'nikmalarini rivojlantirish;
- Tematik lug'at tuzish va uni to'ldirish;
- Ma'lum kommunikativ vaziyatlarga asoslangan matnlarda turli xil kommunikativ gaplarning ohang normalarida talaffuz qilinishi.

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA FRANSUZ TILI FANIDAN HAR BIR SINFDA O'RGANILADIGAN MAVZULAR TAQSIMOTI

10-sinf (B1) 102 soat		
T/r	Mavzu nomi	Soat (B1)
0	Men va mening hayotim - Yozgi ta'til taassurotlari; - Oilamdagi o'rnim; - Tili o'rganilayotgan mamlakat va O'zbekistondagi ta'lim tizimi; - Turizm; - Ommaviy axborot vositalari; - O'zbekistonning tabiiy boyliklari;	7
1	O'smirlik hayoti - Maqsad va orzular; - Mening kuchli va zaif tomonlarim; - Mening mashhur tengdoshlarim; - To'g'ri do'st tanlash; - O'smirlar uchun ish joylari haqida ma'lumot;	7
2	Vaqtни to'g'ri taqsimlash - Vaqt taqsimoti; - Vaqtни to'g'ri taqsimlashning samarali usullari; - Qisqa va uzoq muddatli rejalar tuzish; - Tanlovning muqobil qiymati	7
3	Fobiya va Depressiya - Fobiya sabablari; - O'smirlar hayotida depressiya; - Temperamentlar; - Tushkunlik va qo'rquvdan halos bo'lish yo'llari	7
4	Jamoa bilan ishlash - Jamoa bo'lib shakllanish; - Jamoada o'zini tutish odobi; - Liderning jamoadagi o'rne; - Jamoa bo'lib ishlashda mas'uliyat;	7
5	Atrof-muhit - Atrof-muhit haqida; - Ekologik muammolar; - Muqobil energiya manbalari; - Ijtimoiy faollik	7

6	Xalqaro hamkorlik aloqalari - Dunyodagi xalqaro tashkilotlar; - Nodavlat notijorat tashkilotlar; - Xalqaro hamkorlikda erishilgan yutuqlar; - Ta'lim sohasida xalqaro hamkorlik;	7
7	Rasmiy murojaat - Rasmiy va norasmiy murojaat; - Rasmiy xat (ariza, shikoyat, ijozat) va qaydlar, yozishmalar; - Motivatsion xat; - Ish uchun suhbat: intervyu;	7
8	Axborot kommunikatsion texnologiyalari - Axborot texnologiyalari bilan ishlash; - Onlayn ta'lim; - Axborot texnologiyalarining ijobiy va salbiy jihatlari; -	7
9	Dunyo bo'ylab sayohat - Sayohatni rejalashtirish; - Sayohat qilinadigan joylar va davlatlar; - Jahon davlatlari; - O'zbekistonning turistik imkoniyatlarini namoyish qiluvchi video material tayyorlash;	7
Uyda o'qish		10
Mustaqil ish		5
Takrorlash		5
Nazorat ishi		12
Jami		102 – B1

11-sinf (B1) 102 soat		
T/r	Mavzu nomi	Soat (B1)
0	Men va mening hayotim - 10-sinfda olingan bilimlar; - Mening vatanim, Mustaqillik bayrami; - Guruh bilan ishlash; - Xalqaro hamkorlik; - Axborot kommunikatsion texnologiyalar;	7
1	Jamiyatning faol a'zosi	7

	- Shaxsning jamiyatdagi o‘rni; - Global fuqaro tushunchasi - Jamiyat va tabiat; - Xatoni tan olish, mantiqiy fikrlash;	
2	Atrof-muhit muammolari - Global muammolar, ekotizim turlari; - Tabiatni muhofaza qilish; - Odam evolyutsiyasi - Yerosti va yerusti resurslari; - Atom va molekulalar;	7
3	Sog‘lom turmush tarzi - Atrof-muhit gigiyenasi; - Sog‘lom turmush tarzi; - Oziq-ovqat muammolari;	7
4	Turizm - Buyuk Ipak Yo‘li - dunyoning sayyohlik markazlari; - O‘zbekistonda sayyohlik;	7
5	Bozor iqtisodiyoti - Iqtisodiyot sohalari; - Monopoliya; - Hisobot tayyorlash; - Reklama; - Statistika va ehtimollik	7
6	Raqamli fuqarolik - Sun‘iy intellekt - Mobil ilovalar - Axborot xavfsizligi; - Media savodxonlik	7
7	Ko‘chirmakashlik - Ko‘chirmakashlik; - Mualliflik huquqi; - Taqlid va tahlil.	7
8	O‘z-o‘zini baholash - Sizdan nima kutilmoqda? - Sog‘lom tanqid; - O‘z-o‘zini tahlil qilish;	7
9	Talaba bo‘lishga tayyormisiz? - Men yoqtirgan kasb; - Kelajak rejalarni tuzish; - O‘quv-almashinuv dasturlari - Anketa va so‘rovnomalar to‘ldirish; - Vaqtni to‘g‘ri taqsimlash	7
	Uyda o‘qish	10

	Mustaqil ish	5
	Takrorlash	5
	Nazorat ishi	12
Jami		102 – B1

- O‘quv dasturida berilgan mavzular va kichik mavzular, shuningdek sinflar kesimidagi grammatik, fonetik va boshqa yo‘nalishdagi materiallarga darslik majmualarini yaratishda mualliflar tomonidan ma’lum darajada ijodiy yondashgan holda o‘zgartirishlar kiritilishi mumkin.